

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Minima-effectrapportage gemeente Zwolle 2022

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Sanne Lamers, Marcel Warnaar

1 juni 2022

Minima-effectrapportage gemeente Zwolle 2022

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Auteurs

Sanne Lamers

Marcel Warnaar

Nibud, Zwolle, 1 juni 2022

In opdracht van de gemeente Zwolle

Voorwoord

Het Nibud (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk. Ons doel is het voorkomen van geldproblemen. Naast het verzamelen, berekenen en bijhouden van basiscijfers, doet of initieert het Nibud ook onderzoek naar andere aspecten over omgaan met geld, zoals gedragsaspecten. Daarmee kunnen we snel inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen.

Het Nibud is gespecialiseerd in het maken van de vertaalslag van de verzamelde data en kennis over de huishoudfinanciën in methodes, materialen en tools. Daarbij wordt voortdurend voeling gehouden met de actualiteit en de praktijk van alledag.

We gaan uit van drie niveaus van voorlichting en financiële educatie: direct voor consumenten (via onze websites, (sociale) media, interactieve tools, voorlichtingsmaterialen, hulpmiddelen en de helpdesk), via onderwijs/educatie door derden en door deskundigheidsbevordering van professionals. Als kenniscentrum vervult het Nibud ook een adviesrol naar derden.

Bij dit alles gaat het Nibud uit van een standaardmethode van begroten. Dit resulteert in een reeks voorbeeldbegrotingen met referentiecijfers die zijn gebaseerd op empirisch wetenschappelijk onderzoek.

Het Nibud geeft gemeenten meer inzicht in het effect van hun minimabeleid. Door middel van een minima-effectrapportage (MER) helpt het Nibud gemeenten het geld bestemd voor minimabeleid, optimaal te besteden.

Deze rapportage is uitgevoerd door het Nibud, in opdracht van de gemeente Zwolle. Met dit onderzoek wil de gemeente Zwolle inzicht krijgen in de effecten van haar minimabeleid.

Utrecht, juni 2022

Samenvatting

Doel en opzet onderzoek

Deze minima-effectrapportage geeft weer wat het effect is van landelijke en gemeentelijke inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente Zwolle.

In dit onderzoek is voor negen verschillende huishoudtypen op vier verschillende inkomensniveaus (100, 110, 120 en 130 procent van het wettelijk sociaal minimum) doorerekend hoe de maandbegrotingen eruitzien.

In de begrotingen hebben we rekening gehouden met de volgende gemeentelijke regelingen:

- Kwijtschelding van lokale belastingen;
- Zorgkostenregeling (tegemoetkoming verplicht eigen risico en zorgkostenvergoeding);
- Participatiefonds;
- Jeugdfonds Sport Zwolle;
- Kindregeling;
- Individuele Inkomenstoeslag (IIT)
- Eenmalige energietoeslag;
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Individuele bijzondere bijstand voor extra zorgkosten;

In dit onderzoek gaan we ervan uit dat de betreffende huishoudens van alle beschikbare regelingen gebruik maken. Uit andere onderzoeken blijkt dat dit niet altijd het geval is en ondergebruik bij deze rechthebbende doelgroep regelmatig voorkomt.

Inflatie en bestedingsruimte

Op het moment van het opstellen van deze MER is er sprake van flinke prijsstijgingen, vooral voor energie. Dit heeft gevolgen voor de Nibud-uitgavencijfers en daarmee voor de bestedingsruimte van huishoudens. De begrotingen in dit onderzoek zijn zo veel mogelijk gebaseerd op het prijspeil van januari 2022, inclusief de CBS-gegevens over energieprijzen. Het Nibud volgt de ontwikkelingen op de voet en past uitgavencijfers gedurende het jaar aan als actuele ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. Het is vanwege deze hoge inflatie mogelijk dat de bestedingsruimte gepresenteerd in deze MER te positief wordt ingeschat. Zeker bij beperkte positieve bestedingsruimte is het goed om te realiseren dat dit op korte termijn wellicht kan omslaan in een tekort. Het Nibud adviseert hier rekening mee te houden bij de interpretatie van de resultaten.

Algemeen resultaat

Bijna alle onderzochte huishoudens met een laag inkomen (van bijstandsniveau tot en met 130 procent van de geldende bijstandsnorm) in de gemeente Zwolle zijn in staat om de noodzakelijke uitgaven uit het basispakket plus de uitgaven voor sociale participatie te bekostigen. Alleen het paar met een volwassen kind heeft op bijstandsniveau een niet passende begroting. Het volwassen kind komt voor zowel het Jeugdfonds Sport Zwolle als de Kindregeling niet meer in aanmerking en maakt wel de kosten voor sport en school.

Verder zorgen de diverse gemeentelijke regelingen voor voldoende ondersteuning voor de andere doorberekend huishouden. Mits ze alle regelingen hebben aangevraagd waarop ze

recht hebben, ze goed met geld omgaan en geen extra persoonlijke onvermijdbare uitgaven hebben!

Armoedeval

Een armoedeval of doorstroomval is nauwelijks te constateren bij de onderzochte huishoudens. We zien dat de bestedingsruimte voldoende stijgt bij hogere inkomens om de afbouw van de regelingen te compenseren en nog alle uitgaven te kunnen doen. Het saldo (hetgeen wat onder de streep zichtbaar is) is hoger bij een hoger inkomen in vergelijking tot het inkomen daarvoor. Alleen een paar met jonge kinderen heeft bij het inkomen op 120 procent van de bijstandsnorm een lager saldo dan bij het inkomen op 110 procent. Ze kunnen niet meer gebruik maken van zowel het Jeugdfonds Sport Zwolle als de Kindregeling. De alleenstaande onder de AOW-leeftijd met een zorgvraag heeft bij het inkomen op 120 procent van de bijstandsnorm geen hoger saldo dan op 110 procent. De meerkosten van de maaltijdvoorziening, waarvan een huishouden met een zorgvraag gebruik maakt, drukken bij de hogere inkomens sterker op de begroting ook als rekening is gehouden met de vergoeding vanuit de bijzondere bijstand

Aandachtspunten

De diverse vormen van inkomensondersteuning in de gemeente Zwolle hebben een positief effect op de bestedingsruimte van de inwoners. Zonder de kwijtschelding van de lokale lasten, de Zorgkostenregeling, het Participatiefonds, het Jeugdfonds Sport Zwolle, de Kindregeling, de Individuele Inkomenstoelage én de Energietoelage ontstaan er wel ernstige tekorten.

Daar komt bij dat de berekeningen zijn gedaan tot het inkomen niet hoger dan 130 procent van het minimum en dat dit ook de grens van veel regelingen is. De kans dat een huishouden bij een hoger inkomen te maken krijgt met een armoedeval is aanwezig. Al is het inkomen van 140 procent wat ruimer om deze tekorten op te vangen.

Aanbevelingen

- De minima- en andere gemeentelijke regelingen in Zwolle zorgen op dit moment voor voldoende ondersteuning aan de onderzochte huishoudens. Belangrijk is hierbij natuurlijk wel dan ook dat iedereen deze regelingen kent en ze aanvraagt als ze daarop recht hebben om niet-gebruik te voorkomen.
- Goede keuzes maken en plannen is cruciaal voor de groep huishoudens met een laag inkomen. Stimuleer goed financieel beheer door bijvoorbeeld budgetcursussen aan te bieden en in het onderwijs de ontwikkeling van financiële vaardigheden te stimuleren.
- Help energielasten verlagen nu de tarieven van energie hoog zijn geworden. Het aandeel vaste lasten is hierdoor toegenomen waardoor de huishoudens kwetsbaarder worden. Dit door huishoudens te begeleiden bij besparingen en financieel te ondersteunen via de bijzondere bijstand mocht dit nodig zijn.
- Behoud de Zorgkostenregeling waar binnen een gedeeltelijke tegemoetkoming voor het verbruikt verplicht eigen risico valt en een zorgkostenvergoeding voor chronisch zieken en beperkten. Zo wordt voorkomen dat huishoudens zorgkosten gaan mijden en vaak later met nog hogere kosten te maken krijgen ook op andere terreinen.
- Bij uitstromen vanuit de bijstand naar werk, komen er extra kosten in beeld, de werkgerelateerde kosten. Is of wordt het inkomen uit werk wat hoger? Dan kan dat gepaard gaan met lagere of wegvallen van inkomensondersteuning. Bij mensen kan dan het gevoel ontstaan dat ze niets overhouden van deze inkomsten. Het Nibud adviseert de gemeente een vergoeding te verstrekken voor vervoerskosten of andere werkgerelateerde kosten, als dit niet door de werkgever wordt aangeboden.
- De gemeente Zwolle kent diverse regelingen voor kinderen tot 18 jaar. Via deze regelingen kunnen diverse kostensoorten vergoed worden, zoals schoolkosten en kosten sociale participatie. De jongeren tussen 18 en 21 jaar maken de kosten wel en hebben geen recht op de vergoeding. De leeftijd verhogen zou een positieve verandering voor deze groep zijn. Het Nibud raadt aan deze doelgroep extra in de gaten te houden en via bijvoorbeeld het onderwijs ontwikkeling van financiële vaardigheden te stimuleren en/of budgethulp aan te bieden. Uit onderzoek blijkt dat ze niet altijd gebruik maken van zorgtoeslag en de belastingteruggave.
- Overweeg een ongedeeld budget bij zowel het Participatiefonds als bij de Kindregeling. Behalve dat een ongedeeld budget de bestedingsvrijheid vergroot, kan dit ook het niet-gebruik tegengaan.
- Stimuleer tweeverdienerschap bij paren. Ook bij een klein baantje is het fiscale voordeel al zo groot dat het veel meer oplevert dan als de kostwinner meer uren gaat werken. Zie hiervoor de WerkZorgberekenaar:
<https://www.nibud.nl/beroepsmatig/werkzorgberekenaar-helpt-keuze-meer-minder-werken/>

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Centrale vraag.....	5
1.2	Kern minima-effectrapportage.....	5
1.2.1	Huishoudtypen.....	5
1.2.2	Inkomensniveaus	5
1.2.3	Armoedeval.....	6
1.2.4	Voorbeeldhuur.....	6
1.2.5	Inflatie en bestedingsruimte	6
1.2.6	Huishouden met een zorgvraag.....	6
1.2.7	Huishoudens met een 18-jarige.....	7
1.2.8	Leeswijzer	7
2	Onderzoeksmethode: begrotingen.....	8
2.1	Inleiding	8
2.2	Inkomsten.....	8
2.3	Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie.....	9
2.4	Uitgavensoorten.....	9
2.5	Voorwaarden aan de begrotingen	10
2.6	De begrotingen.....	12
3	Minimabeleid	13
3.1	Landelijk beleid	13
3.2	Gemeentelijk minimabeleid	15
3.2.1	Kwijtschelding van de lokale belastingen.....	15
3.2.2	Zorgkostenregeling.....	16
3.2.3	Participatiefonds	16
3.2.4	Jeugdfonds Sport Zwolle	17
3.2.5	Kindregeling	17
3.2.6	Individuele Inkomenstoeslag	18
3.2.7	Kinderopvang en peuterspeelzaal	18
3.2.8	Energietoeslag.....	19
3.2.9	Individuele bijzondere bijstand.....	19
3.3	Huishoudens met een zorgvraag.....	19
3.3.1	Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	19
3.3.2	Zorgkostenregeling.....	20
3.3.4	Uitgangspunten huishoudens met zorgvraag.....	20
4	Resultaten	23
4.1	Saldo inkomsten min uitgaven.....	23
4.2	Bestedingsruimte.....	23
4.2.1	Na invulling van alleen het basispakket	23
4.2.2	Na invulling van het basispakket inclusief sociale participatie.....	25
4.3	Huishoudens met een zorgvraag.....	26
4.4	Armoedeval: uitstroomval en doorstroomval	27
4.5	Huishoudens met langdurig een laag inkomen	27
4.6	Zonder gebruik van gemeentelijke minimaregelingen.....	27
4.7	Beleidsveranderingen ten opzichte van 2018.....	29
5	Conclusies en aanbevelingen	31
5.1	Conclusies	31
5.2	Aanbevelingen	32

Bijlage 1 Verantwoording uitgaven	36
Bijlage 2 Begrotingen.....	39
Bijlage 3 Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven	49

1 Inleiding

1.1 Centrale vraag

Iedere gemeente beschikt over mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens. Dat kan bijvoorbeeld door het kwijtschelden van gemeentelijke heffingen en/of door bijzondere bijstand. Het is echter niet direct zichtbaar wat in de praktijk de effecten van die maatregelen zijn op het budget van verschillende groepen huishoudens.

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:

Wat is het effect van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente Zwolle?

Bekeken wordt welke groepen huishoudens in de gemeente goed profiteren van de verschillende inkomensondersteunende maatregelen en welke groepen minder goed. Ook maakt deze rapportage een eventuele armoedeval inzichtelijk.

1.2 Kern minima-effectrapportage

Om tot een antwoord te komen op de centrale vraag, worden voor een aantal voorbeeldsituaties alle inkomsten geïnventariseerd. Hierbij wordt rekening gehouden met alle landelijke en gemeentelijke inkomensondersteunende maatregelen. Dit inkomen zal in een begroting worden afgezet tegen de minimale uitgaven waarmee huishoudens met een laag inkomen worden geconfronteerd. De minimale uitgaven zijn gebaseerd op de Nibud methode van budgetteren, aangevuld met lokale tarieven en tegemoetkomingen.

1.2.1 Huishoudtypen

In deze minima-effectrapportage wordt voor een aantal huishoudtypen de bestedingsruimte inzichtelijk gemaakt. In overleg met de gemeente Zwolle is een keuze gemaakt voor de volgende voorbeeldsituaties:

- a. Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd;
- b. Een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd);
- c. Een eenoudergezin met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar);
- d. Een eenoudergezin met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar);
- e. Een paar zonder kinderen;
- f. Een paar met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar);
- g. Een paar met twee oudere kinderen, waarvan één meerderjarig (14 en 18 jaar);
- h. Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd met een zorgvraag;
- i. Een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd) met een zorgvraag.

1.2.2 Inkomensniveaus

De rapportage laat zien welke effecten de landelijke en gemeentelijke maatregelen hebben op de financiële positie van de huishoudtypen bij verschillende inkomensniveaus. In overleg met de gemeente Zwolle is in dit rapport gekozen om begrotingen op te stellen met de volgende inkomensniveaus: bijstand- of AOW- niveau, 110 procent, 120 procent en 130 procent van de geldende bijstandsnorm.

1.2.3 Armoedeval

Het kan voorkomen dat een huishouden met een hoger inkomen, minder overhoudt dan met een lager inkomen, nadat rekening is gehouden met alle noodzakelijke uitgaven. Bijvoorbeeld doordat er geen recht meer is op inkomensondersteunende regelingen. Als een dergelijke armoedeval zich voordoet binnen de gestelde kaders, dan blijkt dat uit de resultaten van dit onderzoek.

Hierbij onderscheiden we twee soorten armoedevallen, namelijk een armoedeval bij uitstroom uit een bijstandsuitkering naar betaald werk (werkloosheidsval/uitstroomval) en een armoedeval bij het meer gaan verdienen (doorstroomval).

Bij huishoudens boven de AOW-gerechtigde leeftijd wordt meestal niet gesproken van een armoedeval, omdat deze gewoonlijk geen inkomensstijging meemaken. Toch kan er bij hen ook sprake zijn van een geringere bestedingsmogelijkheid bij een hoger inkomen.

1.2.4 Voorbeeldhuur

Uit het woononderzoek 2018 van het CBS komt naar voren dat 96 procent van de huishoudens die de bijstandsuitkering als belangrijkste inkomstenbron hebben, in een huurwoning woont. Op basis hiervan gaan we er in deze rapportage van uit dat huishoudens in een huurwoning wonen.

De huur vormt in de meeste huishoudens de hoogste uitgave op de begroting. De huurprijzen in dit onderzoek zijn vastgesteld in overleg met de gemeente. De keuze is gelijk aan die van het onderzoek dat is gedaan in 2018. Toen is gekozen voor de aftoppingsgrens van de huurtoeslag. In 2022 is deze grens 633 euro voor een- en twee persoonshuishoudens en 678 euro voor huishoudens met drie of meer personen. Bij een huur boven deze grens wordt een groter deel niet meer via de huurtoeslag ondersteund.¹ De reden dat woningcorporaties regelmatig woningen met deze huur aanbieden.

1.2.5 Inflatie en bestedingsruimte

Op het moment van het opstellen van deze Minima Effect Rapportage is er sprake van flinke prijsstijgingen, vooral voor energie. Dit heeft gevolgen voor de Nibud-uitgavencijfers en daarmee voor de bestedingsruimte van huishoudens. De begrotingen in dit onderzoek zijn zo veel mogelijk gebaseerd op het prijspeil van januari 2022, inclusief de CBS-gegevens over energieprijzen. Het Nibud volgt de ontwikkelingen op de voet en past uitgavencijfers gedurende het jaar aan als actuele ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. In ieder geval zullen de begrotingen per 1 juli opnieuw worden vastgesteld. Het is vanwege deze hoge inflatie mogelijk dat de bestedingsruimte gepresenteerd in deze MER te positief wordt ingeschat. Zeker bij beperkte positieve bestedingsruimte is het goed om te realiseren dat dit op korte termijn wellicht kan omslaan in een tekort. Het Nibud adviseert hier rekening mee te houden bij de interpretatie van de resultaten.

1.2.6 Huishouden met een zorgvraag

Bij de alleenstaanden (onder AOW-leeftijd en vanaf AOW-leeftijd) met een zorgvraag worden in de begroting extra kosten meegenomen die veel voorkomen wanneer een persoon binnen het huishouden een chronische ziekte of beperking heeft. Tegelijkertijd

¹ <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/huurtoeslag/werking-en-berekening-huurtoeslag>

houden we ook rekening met de regelingen die de gemeente Zwolle voor deze huishoudens kent.

De begroting voor deze huishoudens zijn opgesteld aan de hand van zogenoemd zorgprofielen. Op basis van deze zorgprofielen hebben we bepaald wat voor deze huishoudens de extra kosten zijn en welke vergoedingen er tegenover staan.

Het zorgprofiel is een illustratie van hoe de situatie van mensen met een zorgvraag eruit kan zien. In werkelijkheid hebben mensen te maken met zeer uiteenlopende zorgbehoeftes en varieert de hoogte van de zorgkosten sterk in individuele gevallen. Dat betekent dat conclusies die getrokken worden op basis van de uitkomsten, rekening houdend met de zorgvraag zoals die in dit rapport is geformuleerd, niet zonder meer gelden voor iedereen met zorgkosten. Het geeft wel aan dat een deel van de vaak voorkomende zorgkosten wordt vergoed. En dat mensen in veel gevallen daarnaast nog eigen betalingen in verband met zorg hebben.

1.2.7 Huishoudens met een 18-jarige

Het huishouden met twee ouders, een 14-jarig en een 18-jarig kind is te vergelijken met het huishouden met twee kinderen van 14 en 16 jaar. Als gevolg van het feit dat één van de kinderen meerderjarig is, zal het huishouden minder landelijke en lokale tegemoetkomingen ontvangen. Door deze vergelijking wordt het effect hiervan op de totale bestedingsruimte inzichtelijk.

We gaan ervan uit dat het 18-jarige thuiswonende kind een mbo-opleiding volgt via de Beroeps Opleidende Leerweg (BOL), waarbij er recht op studiefinanciering is. Deze studiefinanciering is bij de inkomsten van het betreffende huishouden opgeteld. Hierbij gaat het om de basisbeurs en de aanvullende beurs. Een extra lening wordt niet meegenomen.

Aan de uitgavenkant zijn studiekosten in de begroting opgenomen. Dit is het lesgeld dat studenten betalen als zij 18 jaar of ouder zijn en een voltijdsopleiding volgen binnen het mbo. Voor het schooljaar 2021-2022 is dit 1.216 euro. Voor het jaar 2021-2022 geldt een korting van 50 procent vanwege de coronamaatregelen, waarmee het lesgeld op 608 euro uitkomt. Deze korting nemen we niet mee omdat dit een eenmalige korting is, die zich normaal gesproken niet (meer) zal voordoen.

Daarnaast zijn er de schoolkosten voor boeken, ICT, leermiddelen, extra activiteiten, etc. Gemiddeld bedragen deze kosten 68,81 per maand. Lesgeld en schoolkosten samen komen op een bedrag van 170 euro per maand.

1.2.8 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd: In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de onderzoeksmethode. Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen. In hoofdstuk 4 worden de resultaten weergegeven: Wat is de bestedingsruimte van de onderzochte huishoudtypen? En wat zijn de effecten van het minimabeleid op de financiële positie van deze huishoudens? Ten slotte staan in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen van het rapport.

In de bijlagen wordt meer informatie gegeven over bronnen van de referentiecijfers en de inkomensopbouw.

2 Onderzoeksmethode: begrotingen

2.1 Inleiding

Om het effect van inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens te berekenen, maakt het Nibud gebruik van begrotingen. Uit deze begrotingen zijn de inkomsten en uitgaven van de huishoudens af te lezen.

De begrotingen in deze rapportage zijn gemaakt voor verschillende huishoudtypen op verschillende inkomensniveaus. Hierbij gaan we ervan uit dat huishoudens in een huurwoning wonen.

De begrotingen zijn voor groepen van huishoudens. De bedragen in de begrotingen zijn gemiddelden; in werkelijkheid zal de financiële situatie van de individuele huishoudens er anders uitzien. De begroting laat dus niet zien in hoeverre een individueel huishouden een sluitende begroting heeft. Wel wordt duidelijk in hoeverre een groep huishoudens een sluitende begroting heeft. Bij het opstellen van de begrotingen wordt geen rekening gehouden met schulden, omdat daarover niets algemeen te zeggen valt. Schulden komen echter vaak voor onder huishoudens met lage inkomens.

Maandbegrotingen

Alle begrotingen zijn maandbegrotingen, waarbij de inkomsten en uitgaven zijn omgerekend naar gemiddelde maandbedragen. In de praktijk kunnen er flinke verschillen zijn tussen de maanden van het jaar. Vakantiegeld wordt bijvoorbeeld vaak jaarlijks uitgekeerd, maar wordt in deze rapportage uitgedrukt in een maandelijks bedrag. Het inkomen is in iedere begroting een vast gegeven.

2.2 Inkomsten

In deze rapportage worden op vier inkomensniveaus begrotingen opgesteld voor de betreffende voorbeeldhuishoudens: het minimuminkomen (bijstand/AOW-uitkering), 110 procent, 120 procent en 130 procent van de geldende bijstandsnorm. Met bijstandsniveau wordt in deze rapportage bedoeld de norm op grond van de Participatiewet, artikel 5 lid 1 sub c.

Uitgangspunt in deze rapportage is het totaal besteedbaar maandinkomen. Dat inkomen bestaat uit alle inkomsten van het huishouden, zoals netto salarissen, uitkeringen, kortingen op de belasting, zorgtoeslag, huurtoeslag, vakantiegeld, kinderbijslag, kinderopvangtoeslag en kindgebonden budget.

De inkomensafhankelijke combinatiekorting voor werkende alleenstaande ouders met jonge kinderen wordt apart getoond als voorlopige aanslag. Het loon plus de voorlopige aanslag is gelijk aan het desbetreffende percentage van de bijstandsnorm. De kinderbijslag en het kindgebonden budget (inclusief de alleenstaande ouderkop) komen hier nog bovenop.

In de begrotingen is geen rekening gehouden met eigen vermogen of eventuele inkomsten daaruit. Ook is er geen rekening gehouden met inkomsten of betalingen vanwege alimentatie.

Hoe de regelingen doorwerken in de begrotingen en wat de invloed is op het inkomen van de verschillende huishoudens is te zien in bijlage 2. In de rapportage wordt verondersteld

dat de huishoudens maximaal gebruik maken van alle inkomensondersteunende regelingen die op hen van toepassing zijn, zowel de landelijke als de gemeentelijke.

2.3 Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie

De noodzakelijke uitgaven bestaan uit een basispakket aangevuld met een apart pakket voor sociale participatie. Het basispakket bevat uitgaven die voor elk huishouden niet of moeilijk vermijdbaar zijn.

De begroting bestaat uit een pakket aan vrij goedkope artikelen (niet de allergeodkoopste) die algemeen verkrijgbaar zijn. We houden geen rekening met tweedehands artikelen.

In bijlage 1 staan de uitgangspunten en de samenstelling van de pakketten beschreven. Het basispakket en het pakket voor sociale participatie zijn op afhankelijk van het type huishouden. Een alleenstaande staat immers voor andere kosten dan bijvoorbeeld een gezin met kinderen.

Sociale participatie

Als voorbeeld heeft het Nibud een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. Dit pakket is opgesteld in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau. Het gaat bijvoorbeeld om uitgaven aan contributies en abonnementen, bezoek ontvangen en op bezoek gaan, vakantie/uitgaan en recreatief vervoer.

Sociale participatie wordt door velen als noodzakelijk beschouwd en is in veel gemeenten op de een of andere manier onderdeel van het minimabeleid. De uitgaven voor sociale participatie staan beschreven in bijlage 1.

Persoonlijk uitgaven

Naast de noodzakelijke uitgaven van de pakketten zijn er in individuele gevallen persoonlijk (moeilijk of niet-vermijdbare) uitgaven. Dit zijn bijvoorbeeld uitgaven die voor een bepaald persoon onontkoombaar zijn, wanneer iemand een speciaal dieet moet volgen. Deze uitgaven worden in dit rapport niet meegenomen. Voor dit soort uitgaven is vaak een tegemoetkoming mogelijk via gemeentelijk beleid.

In de begrotingen is ook geen rekening gehouden met kosten voor een huisdier of voor roken. Deze uitgaven worden niet gezien als onvermijdbaar maar komen wel regelmatig voor. Ze zijn niet noodzakelijk als basisuitgaven. Indien een huishouden deze kosten toch heeft houden ze minder over dan in deze rapportage is weergegeven!

Werkgerelateerde kosten

Mensen die werken maken extra kosten ten opzichte van niet werkenden. Deze kosten zijn meegenomen in het basispakket als aparte post bij een inkomen vanaf 110 procent van de bijstandsnorm.

2.4 Uitgavensoorten

In alle begrotingen onderscheidt het Nibud drie soorten uitgaven:

- Vaste lasten: Komen regelmatig terug. Meestal vaste bedragen waar een contract aan ten grondslag ligt. Voorbeelden zijn de huur, energiekosten en verzekeringen.
- Reserveringsuitgaven: Komen niet regelmatig voor. De hoogte is niet precies bekend. Voorbeelden hiervan zijn de kosten voor inventaris (meubels, apparatuur/witgoed) en kleding.

- Huishoudelijke uitgaven: Steeds terugkerende uitgaven die maandelijks kunnen variëren. Voorbeelden zijn voeding, was- en schoonmaakartikelen en persoonlijke verzorging.

Lokale tarieven

In deze rapportage wordt gerekend met minimale bedragen die huishoudens nodig hebben om deze uitgaven te kunnen betalen. Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de tarieven voor heffingen van gemeente en waterschap en de kosten van de peuterspeelzaal.

Minimabeleid

Als er inkomensondersteunende maatregelen zijn die een vergoeding vormen voor bepaalde uitgavenposten, dan is hier rekening mee gehouden in de begrotingen. De regelingen staan beschreven in het volgende hoofdstuk.

2.5 Voorwaarden aan de begrotingen

Als uitgangspunt bij de berekende begrotingen, van alle huishoudens en alle inkomenssituaties, gaan we ervan uit dat aan de volgende drie belangrijke voorwaarden wordt voldaan.

1. Zeer goed met geld kunnen omgaan

Een goed overzicht van alle inkomsten en uitgaven is noodzakelijk. Alleen dan kan er voldoende geld opzij worden gezet om onregelmatige uitgaven te kunnen doen. Een gebrek aan goed overzicht kan vaak confronterend zijn en moeilijk te doorbreken. Huishoudens waarvoor dit vaker geldt zijn die met beperkte taal- en rekenvaardigheden. De volgende tabel geeft een overzicht van de aantallen.

Tabel 1. Laaggeletterden en financiële problemen

Kenmerken van financiële kwetsbaarheid	%
Aandeel laaggeletterden in Nederlandse bevolking	18
Armoede: aandeel van laaggeletterden langdurig arm	6
Financiële problemen: aandeel laaggeletterde klanten Kredietbank	50

Verder houden ontbreken van zaken als zelfcontrole, als het overzien van de eigen situatie (plannen) en het uitstellen van behoeften oorzaken sterk verband met niet goed omgaan met geld. Bij bijvoorbeeld mensen met een lage verstandelijke beperking ontbreken deze competenties: hierbij gaat het om 6,4 procent van de bevolking.

Deze gegevens zijn afkomstig uit het 4 jaarlijks onderzoek van het Nibud naar de geldzaken van de Nederlanders (<https://www.nibud.nl/onderzoeksrapporten/rapport-geldzaken-in-de-praktijk-2018-2019-2019/>).

Tenslotte zien we bij de huishoudens die hun inkomsten en uitgaven niet in balans hebben vaker betalingsproblemen. In totaal heeft 19,5 procent van de huishoudens betalingsproblemen; 11,5 procent heeft lichte betalingsproblemen en 8 procent ernstige betalingsproblemen².

² Het rapport 'Financiële problemen 2018' gaat dieper in op de huishoudens met lichte en ernstige betalingsproblemen. Dit rapport is te verkrijgen via <https://www.nibud.nl/beroepsmatig/financieel-problemen-rapport-2018>

Tabel 2. Huishoudens met gebeurtenissen afgelopen 12 maanden (meerdere antwoorden mogelijk)

	2005	2009	2012	2015	2018
	%	%	%	%	%
Rekeningen te laat betaald	-	25	31	26	32
Een aanmaning ontvangen	29	21	25	22	17
Geen geld meer kunnen opnemen/niet meer kunnen pinnen	27	16	18	18	15
Weigering van een automatische incasso	18	13	17	16	14
Afbetalingsregelingen getroffen	-	-	-	-	15
Brieven van incassobureau of deurwaarder ontvangen	-	-	-	-	9
De huur/hypotheek meer dan 10 dagen te laat betaald	10	8	11	10	9
Creditcardschuld van meer dan 500 euro	-	-	-	-	9
Loonbeslag gelegd op salaris	-	2	4	6	5
Aangemeld bij CAK vanwege achterstanden zorgverzekering	-	-	-	-	5
Voorschot op salaris aangevraagd	-	-	3	5	4
Energie afgesloten vanwege te laat betalen	-	1	3	4	3

2. Alle inkomensondersteuning aanvragen

Toeslagen en tegemoetkomingen beslaan vaak een groot deel van het totale inkomstenplaatje. Het is daarom voor huishoudens belangrijk om te weten op welke inkomensondersteuning men recht heeft en hoe en waar deze moet worden aangevraagd. Het tijdig doorgeven van gegevens is hierbij belangrijk. En daarmee dus ook een actieve houding. Uit onderzoek weten we dat 27 procent van de huishoudens aangeeft niet te weten of ze recht hebben op toeslagen. Bij huishoudens met laag inkomen is dit 1 op de 6, terwijl deze huishoudens nagenoeg zeker recht hebben op de toeslagen. Het CPB heeft onderzoek gedaan naar het percentage van de rechthebbenden die onder andere geen huurtoeslag hebben aangevraagd. Hierbij zien zij dat het om 10 procent gaat. Hierin zijn oververtegenwoordigd huishoudens net boven het minimum (15 procent), huishoudens die recht hebben op een beperkt bedrag (61 procent) en huishoudens met een flexibel inkomen (22 procent).

3. Geen grote persoonlijk onvermijdbare uitgaven hebben

Hoge persoonlijk onvermijdbare uitgaven zoals afbetalingen, alimentatieverplichtingen of extra hoge woonlasten, kunnen het moeilijk of onmogelijk maken om een sluitende begroting op te stellen. Als de uitgaven niet omlaag gebracht kunnen worden, dan resteert er niks anders dan te bezuinigen op overige uitgaven. In het geval van de begrotingen met minimale uitgaven, zoals ze in dit rapport zijn opgesteld, ontstaat het gevaar dat er ook bezuinigd wordt op noodzakelijke uitgaven. Dit kan er toe leiden dat er totaal geen reserves meer zijn om tegenslagen op te kunnen vangen, dat rekeningen niet meer betaald worden waardoor schulden ontstaan of dat gezondheidsbedreigende omstandigheden ontstaan.

Is er sprake van schulden dan zijn daar zeker een aantal jaar (gemiddeld 5 jaar) van betalingsproblemen aan vooraf gegaan. Volgens de NIVK waren er in 2020 ruim 78.000 huishoudens die zich hebben aangemeld met schulden. Daarnaast blijkt uit Nibud-

onderzoek dat 60.000 huishoudens met ernstige betalingsproblemen niet weet waar ze hulp kunnen krijgen.

Aan voorwaarden voldoen

Deze voorwaarden zijn voor een deel te vangen in competenties voor goed financieel beheer. Het gaat hierbij niet alleen om vaardigheden, maar ook om gedragsaspecten. Daarom is inkomensondersteuning alleen niet voldoende. Het is ook belangrijk om ondersteuning op het gebied van het aanleren van vaardigheden te bieden, aangevuld met ondersteuning die rekening houdt met min of meer individuele gedragsaspecten. Via het onderwijs en budgetcursussen kan dit aanleren een plek krijgen gecombineerd met de menselijke maat bij de uitvoering.

2.6 De begrotingen

Volgens de methodiek van budgetteren die hierboven staat beschreven, worden de begrotingen opgesteld. Deze begrotingen staan in bijlage 2.

3 Minimabeleid

In dit hoofdstuk worden diverse landelijke en gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning van minima beschreven. Alleen de regelingen die in de berekeningen zijn meegenomen komen in dit hoofdstuk aan bod. Paragraaf 3.1 beschrijft de landelijke regelingen; in paragraaf 3.2 komen de lokale inkomensondersteunende regelingen aan bod.

3.1 Landelijk beleid

Bij het opstellen van de begrotingen worden de landelijke heffingskortingen, de landelijke toeslagen en de kinderbijslag in de berekeningen opgenomen.

Landelijke heffingskortingen

Heffingskortingen zijn kortingen op de belasting. Hiermee wil de overheid bepaalde groepen ondersteunen. Denk aan ouders, ouderen en gehandicapten. Door de heffingskorting betalen zij minder belasting.

De volgende heffingskortingen (2022) zijn voor de voorbeeldhuishoudens van belang:

Algemene heffingskorting

Voor iedereen boven de 18 die inkomstenbelasting betaalt, ook als men niet werkt. De algemene heffingskorting bedraagt maximaal 2.888 euro per jaar voor mensen onder de AOW-gerechtigde leeftijd en 1.494 euro vanaf de AOW gerechtigde leeftijd.

Arbeidskorting

Voor iedereen die betaald werk heeft, ook als men daarnaast nog gedeeltelijk een uitkering ontvangt. De arbeidskorting bedraagt maximaal 4.260 euro per jaar. Voor mensen vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd bedraagt de arbeidskorting maximaal 2.204 euro per jaar.

Inkomensafhankelijke combinatiekorting

Voor werkende ouders met kinderen jonger dan 12 jaar. Deze wordt toegekend aan de alleenstaande ouder of aan de minst verdienende fiscale partner. Deze heffingskorting bedraagt maximaal 2.534 euro per jaar.

Ouderenkorting en alleenstaande ouderenkorting

Heffingskorting AOW-gerechtigden. De ouderenkorting bedraagt maximaal 1.726 euro per jaar; de alleenstaande-ouderenkorting is 449 euro per jaar.

Landelijke toeslagen

Toeslagen zijn bijdragen van de overheid om tegemoet te komen in de kosten voor de zorgverzekering, huur of kind(eren). Of een huishouden recht heeft op bepaalde toeslagen, is afhankelijk van een aantal factoren, zoals inkomen.

De volgende toeslagen (2022) zijn van belang voor de voorbeeldhuishoudens:

Zorgtoeslag

Zorgtoeslag is een bijdrage van de overheid voor de kosten van de zorgverzekering. Iemand kan aanspraak maken op zorgtoeslag vanaf 18 jaar. Dit geldt voor zowel alleenstaanden als stellen. Het inkomen moet wel onder de inkomensgrens vallen. Een alleenstaande heeft recht op zorgtoeslag bij een toetsinkomen van 31.998 euro of minder.

Voor samenwonenden is deze grens 40.944 euro. Voor jongeren vanaf 18 jaar die bij hun ouders wonen geldt het inkomen van de jongere zelf en niet dat van hun ouders. Naast de inkomensgrens is er ook een vermogensgrens voor de zorgtoeslag. In 2022 bedraagt deze voor alleenstaanden 120.020 euro en voor paren 151.767 euro. De zorgtoeslag voor een alleenstaande is maximaal 111 euro per maand. Voor een stel is de zorgtoeslag maximaal 212 euro. Hoe lager het inkomen, hoe meer toeslag iemand ontvangt.

Huurtoeslag

Huurtoeslag is een bijdrage van de overheid in de huurkosten. Huurders van een zelfstandige huurwoning kunnen in aanmerking komen voor huurtoeslag. De hoogte van de huurtoeslag is afhankelijk van het inkomen, het vermogen, de huishoudsamenstelling en de huur. Vanaf 1 januari 2020 kent de huurtoeslag geen inkomensgrenzen meer, maar wordt de huurtoeslag inkomensafhankelijk afgebouwd. De vermogensgrens voor de huurtoeslag van 31.747 euro per persoon is strenger dan voor de zorgtoeslag.

Huishoudens krijgen boven de minimale basishuur³ volledige huurtoeslag tot een huur van 442,46 euro. Voor een huur boven dit bedrag wordt voor een- en tweepersoonshuishoudens 65 procent van de huur tot 633,25 euro vergoed. Voor huishoudens vanaf drie personen is dit tot een huur van 678,66 euro. Alleenstaanden of ouderen/hulpbehoevenden krijgen boven deze huur tot een huur van maximaal 763,47 euro vervolgens nog 40 procent vergoed. Op deze website is dit in beeld gebracht: <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/huurtoeslag/werking-en-berekening-huurtoeslag>

Kinderopvangtoeslag

Kinderopvangtoeslag is een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang. De kinderopvangtoeslag is geregeld in de Wet kinderopvang. De wet geldt voor dagopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar en buitenschoolse opvang voor basisschoolkinderen. Maar ook voor opvang door ouderparticipatiecrèches of gastouders via een gastouderbureau en voor de peuterspeelzaal. Informele opvang door familie of kennissen valt hier dus niet onder.

Om voor kinderopvangtoeslag in aanmerking te komen moet de instelling zijn aangemeld bij het Landelijk Register Kinderopvang. Ook moeten, in het geval van paren, beide ouders werken, tenzij er een re-integratietraject wordt gevolgd.

De vergoeding wordt berekend over een maximaal uurtarief van 8,50 euro voor kinderen tot vier jaar (dagopvang) en van 7,31 euro voor kinderen in de basisschoolleeftijd (buitenschoolse opvang). Wanneer iemand per uur meer dan dit bedrag betaalt, ontvangt hij of zij over dit extra deel geen toeslag.

Tot een inkomen van 26.066 euro is de vergoeding 96 procent van de kosten tot het maximale uurtarief. Voor hogere inkomens daalt dit percentage. Het percentage daalt sneller voor het kind waarvoor de meeste kosten worden gemaakt dan voor het kind of de kinderen waarvoor minder kosten worden gemaakt.

³ De minimale basishuur is inkomensafhankelijk en bedraagt voor huishoudens op minimumniveau 237,62 euro. (Voor AOW-gerechtigden is dit voor eenpersoonshuishoudens 235,80 euro en voor meerpersoonshuishoudens 233,99 euro). Bij een hoger inkomen wordt de basishuur hoger.

Er gelden grenzen voor het totaal aantal uren waarvoor kinderopvangtoeslag aangevraagd kan worden. Dit is afhankelijk van het aantal uur dat men werkt.

Kindgebonden budget

Iedereen met kinderen jonger dan 18 jaar kan in aanmerking komen voor het kindgebonden budget. Dit is een maandelijks, inkomensafhankelijke bijdrage in de kosten van kinderen. Voorwaarde is dat iemand zijn of haar kind 'in belangrijke mate onderhoudt'.

Alleenstaande ouders met een verzamelinkomen tot 22.356 euro ontvangen het maximale kindgebonden budget. Voor paren met kinderen ligt de inkomensgrens op 39.596 euro. Na dit inkomen wordt de hoogte van het bedrag geleidelijk afgebouwd. Het bedrag aan kindgebonden budget is afhankelijk van het aantal kinderen en de leeftijd van de kinderen. Alleenstaande ouders ontvangen meer dan paren, omdat zij recht hebben op een extra vast bedrag van 273,75 euro per maand voor extra tegemoetkoming in het levensonderhoud (dit wordt de alleenstaande-ouderkop genoemd). Het kindgebonden budget voor het tweede kind is iets lager dan voor het eerste kind en vanaf het derde kind eveneens iets lager dan voor het tweede kind. Vanaf 12 jaar is het kindgebonden budget hoger.

Kinderbijslag

Een ouder heeft recht op kinderbijslag voor eigen kinderen en stiefkinderen tot 18 jaar en soms voor pleegkinderen tot 16 jaar. Kinderbijslag wordt eenmaal per kwartaal uitgekeerd. De bedragen worden in het geval van meerdere kinderen bij elkaar opgeteld. De bedragen voor kinderbijslag zijn afhankelijk van de leeftijd van het kind en onafhankelijk van het inkomen. De kinderbijslag voor een kind van 12 tot 18 jaar bedraagt 329,56 euro per kwartaal. Voor 6 tot 12 jaar en voor 0 tot 6 jaar is het respectievelijk 280,13 euro en 230,69 euro per kwartaal.

3.2 Gemeentelijk minimabeleid

Naast de landelijke inkomensondersteunende maatregelen heeft de gemeente Zwolle voor huishoudens met een laag inkomen ook een lokaal minimabeleid. De regelingen die worden opgenomen in de begrotingen komen in de volgende paragrafen aan bod.

Een aantal gemeentelijke regelingen zijn niet opgenomen in de begrotingen omdat deze afhankelijk zijn van de persoonlijke situatie of niet van toepassing zijn op de onderzochte huishoudtypen.

3.2.1 Kwijtschelding van de lokale belastingen

In de gemeente Zwolle kan kwijtschelding worden aangevraagd voor afvalstoffenheffing, begraafplaatsrechten, onroerendezaakbelastingen en het eigenarendeel van de rioolheffing. De kwijtscheldingsnorm bedraagt 100 procent van het sociaal minimum. Dit is hoger dan de wettelijk voorgeschreven norm van 90 procent. Hierdoor hoeven huishoudens met een inkomen rond het sociaal minimum, afhankelijk van het vermogen, in principe geen gemeentelijke heffingen te betalen. Bij een inkomen hierboven wordt betalingscapaciteit verondersteld.

De beleidsvrijheid ten aanzien van het kwijtscheldingsbeleid wordt bepaald door landelijke regelgeving. Hierbij wordt aan gemeenten de mogelijkheid geboden om rekening te

houden met de kosten voor kinderopvang en om voor AOW'ers uit te gaan van de netto AOW in plaats van de bijstandsbedragen. De gemeente Zwolle houdt rekening met de kosten voor kinderopvang bij de bepaling van de betalingscapaciteit en maakt geen gebruik van de mogelijkheid om uit te gaan van de verhoogde norm voor AOW'ers. Er wordt uitgegaan van de geldende bijstandsnorm voor AOW'ers.

Bij het waterschap Drents Overijsselse Delta is kwijtschelding mogelijk voor de waterzuiveringsheffingen en voor de watersysteemheffing ingezetenen. Bij de berekening van de kwijtschelding hanteert het waterschap, net zoals de gemeente, de norm van 100 procent van de bijstandsnorm.

De kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen en het waterschap worden gezamenlijk berekend. De lokale lasten worden opgeteld en gelegd naast de betalingscapaciteit.

3.2.2 Zorgkostenregeling

Het verzekeren tegen zorgkosten is voor iedereen wettelijk verplicht. Daarom boden veel gemeenten inwoners met een laag inkomen een collectieve zorgverzekering aan. Gemeente Zwolle deed dit tot 1 januari 2022. Nu geldt er wel een tegemoetkoming voor het verbruik van het wettelijk verplichte eigen risico. Het betreft een vergoeding van maximaal 240 euro per persoon per jaar. Het huishoudinkomen mag daarbij niet hoger zijn dan 130 procent van de bijstandsnorm.

Daarnaast bestaat er binnen de Zorgkostenregeling een forfaitaire vergoeding van 180 euro per jaar voor inwoners die te maken hebben met een chronische ziekte of beperking. Deze forfaitaire vergoeding kan ook voor inwonende minderjarige kinderen met een ziekte of beperking worden verstrekt. Ook daarvoor geldt de inkomensgrens van 130 procent van de bijstandsnorm.

In de begrotingen rekenen we met de premie van een gemiddelde zorgverzekering. Dit betreft de nominale premie van de basis- en aanvullende verzekering inclusief een tandartsverzekering. Daarnaast gaan we ervan uit dat huishoudens maandelijks moeten reserveren voor het eigen risico van 385 euro per jaar, omdat zij dit geld waarschijnlijk niet beschikbaar hebben als dit (onverwacht) nodig is.

De kosten van de premie zijn in de begrotingen opgenomen onder de uitgavepost "zorgverzekering". De zorgtoeslag die huishoudens ontvangen is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten. Het eigen risico is in de begrotingen opgenomen onder de post "eigen risico zorgverzekering" hiermee is de gemeentelijke tegemoetkoming verrekend.

3.2.3 Participatiefonds

De gemeente Zwolle vindt het belangrijk dat alle volwassenen van de gemeente mee kunnen doen aan sociale, sportieve, culturele en maatschappelijke activiteiten. De gemeente heeft hiervoor het Participatiefonds.

De bijdrage is 120 euro per persoon per kalenderjaar en is bedoeld voor iedereen van in de leeftijd van 18 jaar tot de AOW-gerechtigde leeftijd met een netto gezinsinkomen dat niet hoger is dan 110 procent van de geldende bijstandsnorm. Bij een chronische ziekte of beperking geldt een inkomensgrens van 130 procent van de geldende bijstandsnorm. Het is een vast bedrag per kalenderjaar dat besteed kan worden aan twee sociale, sportieve, maatschappelijke of culturele activiteiten. Per activiteit geldt een bijdrage van maximaal 60 euro.

Er geldt een vermogenstoets vergelijkbaar met die in de Participatiewet. In de begrotingen is de bijdrage verrekend met de post "sociale participatie".

3.2.4 Jeugdfonds Sport Zwolle

Naast het Participatiefonds, kent de gemeente Zwolle voor kinderen het Jeugdfonds Sport Zwolle. Het is bedoeld voor huishoudens met schoolgaande kinderen van 4 tot 18 jaar. Voor huishoudens met kinderen van 4 tot 12 jaar mag het inkomen niet hoger zijn dan 110 procent van de geldende bijstandsnorm. Voor huishoudens met kinderen van 12 tot 18 jaar is de inkomensgrens 130 procent van de geldende bijstandsnorm. De bijdrage is maximaal 230 euro per sportjaar. Er geldt geen vermogenstoets.

De bijdrage is ter ondersteuning van sportactiviteiten en voor sportkleding. De bijdragen vanuit het Jeugdfonds Sport worden verrekend met de post "sociale participatie" en met "kleding".

3.2.5 Kindregeling

De gemeente Zwolle wil dat ieder kind kan meedoen op school of bij een club. Daarom is voor de gezinnen met een laag inkomen de Kindregeling. Deze is voor schoolkosten, bijvoorbeeld een schoolreisje, rekenmachine, laptop, rugtas of de schoolbijdrage. En de regeling is voor kunst en cultuur. Zoals dans- of muziekles, de theaterklas of scouting. De Kindregeling is bedoeld voor huishoudens met kinderen van 4 tot 18 jaar. De inkomensgrens is verschillend voor kinderen op de basisschool (110 procent) en voor die op de middelbare school en het mbo (130 procent).

Voor kinderen op de basisschool geldt maximaal per kalenderjaar:

- 450 euro voor kunst en cultuur;
- 150 euro voor schoolkosten voor kinderen t/m groep 7. 50 euro daarvan krijgt men na aanvraag op de bankrekening voor schoolspullen of sportkleding. De rest is op basis van facturen of rechtstreeks aan de instantie waar de kosten worden gemaakt
- 470 euro voor schoolkosten voor kinderen in groep 8. 150 euro daarvan krijgt men na aanvraag op de bankrekening voor schoolspullen of sportkleding.

Voor kinderen op het voortgezet onderwijs, of 1e of 2e jaar mbo geldt per kalenderjaar:

- 450 euro voor kunst en cultuur;
- 470 euro voor schoolkosten. 150 euro daarvan krijgt men na aanvraag op de bankrekening voor schoolspullen of sportkleding. De rest is op basis van facturen of rechtstreeks aan de instantie waar de kosten worden gemaakt.

De vergoedingen vanuit de Kindregeling voor onderwijs worden in de begrotingen verrekend met de post "onderwijs", "vervoer" en "inventaris". Voor de fiets en de laptop gaan we uit van een levensduur van vijf jaar.

In de Nibud basisbegrotingen wordt voor ieder kind vanaf vier jaar gerekend met het lidmaatschap van één vereniging: sport óf cultuur. We gaan ervan uit dat deze kosten voor kinderen al vergoed worden via het Jeugdfonds Sport Zwolle. We tellen geen vergoedingen dubbel.

Vergoeding zwemmen

De gemeente Zwolle heeft voor kinderen een Zwemvangnet. Het inkomen van de ouders moet niet hoger zijn dan 110 procent van de bijstandsnorm. Daarnaast vergoedt de gemeente ook gratis zwemkaarten zodat de kinderen na behalen van de zwemdiploma's blijven zwemmen. Hierbij is de grens voor ouders van jonge kinderen (5 tot 12 jaar) ook

110 procent van de bijstandsnorm en voor ouders met oudere kinderen (12 tot 18 jaar) 130 procent van de bijstandsnorm. In het onderzoek wordt deze regeling niet doorberekend omdat de kosten van zwemmen niet in de basisbegroting zijn opgenomen.

3.2.6 Individuele Inkomenstoelage

De Individuele inkomenstoelage (IIT) in de gemeente Zwolle is bedoeld voor inwoners vanaf 21 jaar tot de AOW leeftijd die lange tijd een laag inkomen hebben. Voorwaarde is dat in de afgelopen drie jaar het inkomen niet hoger was dan de 110 procent van de geldende bijstandsnorm.

De hoogte van de Individuele Inkomenstoelage bedraagt:

- 393 euro voor een alleenstaande;
- 55 euro voor een alleenstaande ouder;
- 559 euro voor gehuwden.

Bij de resultaten van deze rapportage worden de saldi van huishoudens die recht hebben op de Individuele inkomenstoelage apart gepresenteerd, omdat niet elke inwoner van Zwolle met een laag inkomen hiervoor in aanmerking komt.

3.2.7 Kinderopvang en peuterspeelzaal

Op grond van de Wet kinderopvang kunnen ouders van kinderen tot en met de basisschoolleeftijd een tegemoetkoming toegekend krijgen voor de kosten van kinderopvang, de kinderopvangtoeslag. Vervolgens resteert een eigen bijdrage voor deze kosten.

Voor enkele specifieke doelgroepen verstrekt de gemeente een vergoeding voor de eigen bijdrage, in deze rapportage wordt niet van deze bijzondere doelgroepen uitgegaan. Daarom wordt voor alleenstaande ouders met jonge kinderen de eigen bijdrage voor kinderopvang in de begrotingen opgenomen. Bij 110 procent van het minimuminkomen wordt gerekend met 20 uur kinderopvang per week, bij een inkomen op 120 en op 130 procent wordt uitgegaan van 30 uur kinderopvang.

Een alleenstaande ouder met een bijstandsuitkering, die geen traject naar werk volgt, hoeft geen gebruik van de kinderopvang te maken. Daarom zijn in de begrotingen op 100 procent geen kosten voor kinderopvang opgenomen.

Wel wordt ervan uitgegaan dat voor het kind van drie jaar twee dagdelen per week gebruik wordt gemaakt van de peuteropvang.

Ook paren zonder werk (met een bijstandsuitkering) of paren waarvan één van beide partners werkt (met een inkomen op 110, 120 of 130 procent van de norm), zullen geen gebruik maken van de kinderopvang, maar van de peuteropvang.

Per 1 januari 2018 zijn peuterspeelzalen omgevormd tot kinderdagverblijven. Dit is geregeld in de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Hierdoor krijgen sommige ouders die gebruik maken van de peuteropvang recht op kinderopvangtoeslag. Eenverdieners (kostwinnergezin) of werkloze alleenstaande ouders komen niet in aanmerking voor kinderopvangtoeslag. Kinderen tussen de 2,5 en 4 jaar van deze ouders kunnen wel naar de peuteropvang voor twee dagdelen per week. De ouders betalen daarvoor een inkomensafhankelijke bijdrage.

De eigen bijdrage voor de kinderopvang en de inkomensafhankelijke bijdrage voor de peuteropvang zijn in de begrotingen opgenomen onder de post "kinderopvang".

Voor de huishoudens die in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag, is dit in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

3.2.8 Energietoeslag

De energieprijzen zijn flink gestegen. Voor huishoudens met een laag inkomen drukken deze sterk op de begroting. De landelijke overheid heeft een eenmalige energietoeslag in het leven geroepen om deels deze kosten te compenseren. Gemeenten kunnen deze als vorm van categoriale bijstand verstrekken. Gemeente Zwolle gaat de eenmalige Energietoeslag ter verstrekken aan alle huishoudens met een inkomen niet hoger dan 130 procent van de bijstandsnorm. Er geldt geen vermogensgrens. Het gaat in 2022 om een bedrag van 800 euro. Deze vergoeding wordt verrekend met de post "energie" op de begroting.

3.2.9 Individuele bijzondere bijstand

De gemeente Zwolle verstrekt voor bijzondere en noodzakelijke kosten Individuele bijzondere bijstand. Het inkomen tot 110 procent van de bijstandsnorm wordt niet als draagkracht aangemerkt; het inkomen daarboven wordt gezien als draagkracht. Dit alles afhankelijk van de bijstandsnorm. Daarnaast geldt de vermogensgrens zoals bedoeld in artikel 34, derde lid, van de Participatiewet.

De Individuele bijzondere bijstand wordt in dit onderzoek niet meegenomen voor de huishoudens zonder zorgvraag omdat deze sterk afhankelijk is van de persoonlijke situatie. Bij de huishoudens met zorgvraag is voor een aantal kostenposten deze bijzondere bijstand verrekend.

3.3 Huishoudens met een zorgvraag

In dit onderzoek worden twee huishoudens met extra zorgkosten onderzocht:

- Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd met chronische ziekte of beperking;
- Een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd) met chronische ziekte of beperking.

Hieronder wordt eerst dieper ingegaan op de voorzieningen van de gemeente Zwolle voor huishoudens met een zorgvraag. Daarna worden de profielen van deze huishoudtypen nader omschreven en wordt bekeken wat het effect van de regelingen is op de maandbegroting van de huishoudens met een zorgvraag.

3.3.1 Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zorgt ervoor dat mensen met een handicap, chronisch zieken en ouderen een zo normaal mogelijk dagelijks leven kunnen leiden. De gemeente bekijkt of hulp nodig is en waarmee iemand het beste is geholpen. Iedere gemeente regelt dit op zijn eigen manier.

Naast algemene taken, zoals het vergroten van de leefbaarheid in de gemeente, heeft de gemeente op basis van de Wmo de volgende taken:

- ondersteuning van mensen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking zodat zij mee kunnen doen aan de samenleving, bijvoorbeeld door begeleiding, zinvolle daginvulling, huishoudelijke verzorging, woningaanpassing, vervoer of een rolstoel;
- ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers, bijvoorbeeld door trainingen, of ondersteuning in het geval dat de mantelzorger ziek is.

3.3.2 Zorgkostenregeling

Zoals in paragraaf 3.2.2 staat beschreven, kent de gemeente Zwolle geen collectieve zorgverzekering maar geldt er een ondersteuning van het eigen risico voor alle huishoudens met een inkomen niet hoger dan 130 procent van de bijstandsnorm. Voor inwoners met een beperking of chronische ziekte, kent de gemeente Zwolle de Zorgkostenvergoeding. Het gaat om een bijdrage van maximaal 180 euro per jaar, voor inwoners met zorgkosten die niet op een andere manier vergoed worden. In de begrotingen van de huishoudens met een zorgvraag is deze tegemoetkoming opgenomen onder de inkomsten.

Aan de Zorgkostenvergoeding zijn de volgende voorwaarden verbonden:

- Er is sprake van Wmo- of een Wlz-voorziening;
- Er geldt geen vergoeding voor arbeidsongeschiktheid van UWV;
- Het eigen risico telt niet mee, dit zijn geen bijzondere zorgkosten;
- Er is sprake van gebruik van een gehandicaptenparkeerkaart of het eigen risico van 385 euro per jaar is gebruikt in dat jaar en de twee jaar daarvoor.

De inkomensgrens is 130 procent van de bijstandsnorm.

3.3.4 Uitgangspunten huishoudens met zorgvraag

Om de begrotingen voor huishoudens met een zorgvraag op te maken, moeten zogenoemde zorgprofielen worden opgesteld. Vervolgens kan bepaald worden welke extra kosten dit huishoudens heeft, en welke vergoedingen daar tegenover staan.

De profielen zijn opgesteld door het Nibud, in samenspraak met Ieder(In)⁴.

Voor de huishoudens vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd geldt het volgende zorgprofiel:

- Stofwisselingsziekte
- Bril
- Gehoorapparaat
- Rollator
- Een medicijn dat door (aanvullende) zorgverzekering vergoed wordt
- Lichte vorm van incontinentie
- Maakt gebruik van de maaltijdvoorziening
- Is aangewezen op een energieverrijkt dieet.
- 3 uur huishoudelijke verzorging per week
- 14 uur persoonlijke verzorging per week
- 4 uur verpleging per week
- Personenalarmering
- Gebruik belbus/collectief vervoer
- Woningaanpassing (drempels weg, traplift)

Het profiel voor de huishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd ziet er als volgt uit:

- Stofwisselingsziekte
- Longproblemen
- Hoog medicijngebruik (deels eigen bijdrage voor betalen)
- Rolstoelgebonden
- 2 uur huishoudelijke verzorging per week
- Woningaanpassing (drempels weg, traplift)
- Personenalarmering
- Gebruik belbus / collectief vervoer

⁴ Ieder(In) is een belangenorganisatie voor mensen met een beperking of een chronische ziekte.

Bij dit laatste huishouden gaan we ervan uit dat het inkomen boven het bijstandsniveau wordt verworven uit werk.

Gezien de bovenstaande profielen, zal de begroting van de huishoudens met een zorgvraag op diverse punten afwijken van de standaardbegrotingen:

Huishoudelijke hulp (Wmo-voorziening)

Voor de huishoudelijke hulp is in de gemeente Zwolle een maatwerkwerkvoorziening en er geldt een eigen bijdrage van maximaal 19 euro per maand. Ook als er meerdere Wmo-voorzieningen nodig zijn, betaalt men niet meer dan 19 euro per maand. Dit wordt verrekend met de uitgavenpost "eigen bijdragen/betalingen zorg".

Persoonlijke verzorging en verpleging (zorgverzekering)

De persoonlijke verzorging en verpleging vallen in het basispakket van de zorgverzekering. Hierdoor komen er dus geen extra kosten bij.

Woningaanpassing (Wmo-voorziening)

De kosten voor een woningaanpassing (drempels weg, traplift), die vanuit de Wmo wordt toegekend, worden doorgegeven aan het CAK voor de inning van de eigen bijdrage. Deze eigen bijdrage wordt al betaald voor de huishoudelijke en persoonlijke verzorging. Daarom komen er voor deze woningaanpassingen geen extra kosten meer bij.

Maaltijdvoorziening (bijzondere bijstand)

De maaltijdvoorziening zorgt voor meerkosten ten opzichte van de situatie waarin de warme maaltijd zelf wordt bereid. In deze rapportage veronderstellen we dat huishouden met zorgvraag niet in staat is om zelf te koken en gebruik moet maken van de maaltijdvoorziening. De gemeente Zwolle vergoedt de meerkosten van deze maaltijden via de Individuele bijzondere bijstand. Deze vergoeding is het verschil tussen de werkelijke kosten en de normen die het Nibud voor reguliere maaltijden hanteert. Is er sprake van een chronische ziekte of beperking dan is de toetsnorm hiervan 110 procent van de bijstandsnorm.

De eigen kosten als gevolg van de maaltijdvoorziening zijn in de begrotingen van de huishoudens met zorgvraag opgenomen onder de post "voeding". Hiermee is de vergoeding via de Individuele bijzondere bijstand verrekend.

Personenalarmering (bijzondere bijstand)

De kosten voor de personenalarmering worden in de gemeente Zwolle vergoed via de Individuele bijzondere bijstand als de zorgverzekering of een andere voorliggende voorziening dit niet vergoedt. Voor huishoudens met een chronische ziekte of beperking geldt de toetsnorm van 110 procent van de bijstandsnorm.

Collectief vraagafhankelijk vervoer (Wmo-voorziening)

De onderzochte huishoudens met een zorgvraag kunnen niet zelf fietsen, autorijden of met het OV. Voor hun bezoeken aan arts, werkvoorziening of familie/vrienden zijn ze afhankelijk Collectief vraagafhankelijk vervoer, zoals de Wmo-taxi. In de gemeente Zwolle betaalt men een tarief per afstandscategorie. Hiervoor geldt een dal- en een spitstarief. In deze rapportage wordt bij de alleenstaanden (onder en boven de AOW-gerechtigde leeftijd) met zorgvraag, gerekend met acht ritten per maand van vijf kilometer enkele reis met dal-tarief. We gaan er daarbij van uit dat de personen met een zorgvraag geen

gebruik maken van de fiets en regulier openbaar vervoer; de kosten daarvan zijn daarom uit de begroting gehaald. De vervoerskosten die uiteindelijk resteren zijn opgenomen onder de post "vervoer".

Waskosten (meerkosten)

Voor de extra waskosten in verband met incontinentie bij de oudere huishoudens gaan we uit van twee keer per week extra wassen, wat neerkomt op 9 euro per maand. Dit bedrag is in de begrotingen opgenomen onder de post "was- en schoonmaakmiddelen".

Medicijnen (meerkosten)

Voor de eigen betalingen voor medicijnen rekenen we 123 euro op jaarbasis. De kosten worden verrekend met de uitgavenpost "zelfzorgmiddelen". Een deel hiervan betreft geneesmiddelen op recept waarvan de kosten aftrekbaar zijn.

Attentiekosten (meerkosten)

Naast bovengenoemde zorgkosten rekenen we nog 8 euro per maand voor attentiekosten voor hulp van burens, vrienden, etc. Deze kosten zijn opgenomen onder de post "eigen bijdragen/betalingen zorg".

4 Resultaten

4.1 Saldo inkomsten min uitgaven

Dit hoofdstuk bevat de resultaten van het onderzoek.

Dit wordt schematisch weergegeven in tabel 1 op de volgende pagina. De tabel bevat per voorbeeldhuishouden een overzicht van het **saldo van inkomsten min uitgaven** bij verschillende inkomensniveaus. Achtereenvolgens is het volgende weergegeven:

1. Saldo na basispakket: als alleen de uitgaven uit het basispakket zijn gedaan;
2. Saldo na basispakket en participatie: als zowel de uitgaven uit het basispakket als voor sociale participatie zijn gedaan;
3. Inclusief Individuele inkomenstoeslag Saldo na basispakket: als alleen de uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, rekening houdend met het recht op Individuele inkomenstoeslag (IIT);
4. Inclusief Individuele inkomenstoeslag Saldo na basispakket en participatie: zowel de uitgaven uit het basispakket als voor sociale participatie zijn gedaan, rekening houdend met het recht op Individuele inkomenstoeslag (IIT).

Een aanname bij de uitkomsten van tabel 1 is dat huishoudens maximaal gebruik maken van alle inkomensondersteunende regelingen die op hen van toepassing zijn, zowel de landelijke als de gemeentelijke. In praktijk is dit niet het geval.

Verder is de volgende codering weergegeven:

- Een negatief saldo op de maandbegroting is in rood weergegeven.
- Als een hoger inkomen leidt tot minder bestedingsruimte dan is dit bij het betreffende inkomensniveau aangegeven met een pijltje:
 - Een rood pijltje betekent een armoedeval ten opzichte van de situatie met een bijstandsuitkering (uitstroomval/werkloosheidsval).
 - Een grijs pijltje betekent een armoedeval ten opzichte van het voorliggende inkomensniveau (doorstroomval).

Het kan voorkomen dat een huishouden op een bepaald inkomensniveau te maken heeft met zowel een doorstroom- als een uitstroomval. In dat geval kleurt het pijltje rood.

Uit de tabel valt af te lezen dat er voor een alleenstaande met een bijstandsuitkering 126 euro per maand resteert nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan. Als naast de uitgaven uit het basispakket ook alle uitgaven aan sociale participatie zijn gedaan, dan is er een bestedingsruimte van 34 euro. Hierbij is rekening gehouden met alle landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen.

4.2 Bestedingsruimte

4.2.1 Na invulling van alleen het basispakket

Uit de tweede kolom ('saldo na basispakket') blijkt dat alle onderzochte huishoudens voldoende inkomsten hebben om de uitgaven uit het basispakket te betalen.

Tabel 1. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand (uitleg bij de tabel op vorige pagina)

a. Alleenstaande			inclusief inkomensvoet		
	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€ 126	€ 34	€ 159	€ 67	
110%	€ 161	€ 69	€ 194	€ 102	
120%	€ 239	€ 137			
130%	€ 329	€ 227			

b. Alleenstaande oudere			inclusief inkomensvoet		
	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€ 342	€ 250			
110%	€ 365	€ 273			
120%	€ 449	€ 347			
130%	€ 536	€ 434			

c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)			inclusief inkomensvoet		
	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€ 409	€ 243	€ 414	€ 248	
110%	€ 442	€ 276	€ 447	€ 281	
120%	€ 501	€ 306			
130%	€ 574	€ 379			

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)			inclusief inkomensvoet		
	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€ 261	€ 84	€ 266	€ 89	
110%	€ 304	€ 127	€ 309	€ 131	
120%	€ 355	€ 168			
130%	€ 465	€ 278			

e. Paar zonder kinderen			inclusief inkomensvoet		
	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€ 159	€ 15	€ 205	€ 62	
110%	€ 213	€ 69	€ 259	€ 116	
120%	€ 345	€ 182			
130%	€ 447	€ 284			

f. Paar met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)			inclusief inkomensvoet		
	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€ 265	€ 48	€ 312	€ 94	
110%	€ 333	€ 116	€ 380	€ 162	
120%	€ 368	€ 111			
130%	€ 424	€ 168			

g. Paar met 2 oudere kinderen (14 & 18 jaar)			inclusief inkomensvoet		
	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€ 149	€ -89	€ 195	€ -43	
110%	€ 238	€ 0	€ 285	€ 47	
120%	€ 331	€ 63			
130%	€ 359	€ 92			

4.2.2 Na invulling van het basispakket inclusief sociale participatie

a. Alleenstaande

Een alleenstaande heeft, nadat alle uitgaven uit zowel het basispakket als het pakket voor sociale participatie zijn gedaan, geen tekorten op de maandbegroting. Op bijstandsniveau is er een bestedingsruimte van 34 euro per maand. Dit loopt op naar 227 euro bij een inkomen van 130 procent.

b. Alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd)

Wanneer iemand de leeftijd bereikt waarop hij of zij AOW kan krijgen, stopt de bijstandsuitkering. Het maandelijkse bedrag van de AOW-uitkering is hoger dan die van een bijstandsuitkering. Daarom wordt het saldo van uitgaven versus inkomsten gunstiger bij de overgang van een alleenstaande van de bijstand naar de AOW. We gaan voor ouderen in de AOW-leeftijd weliswaar uit van iets hogere uitgaven voor energie en niet-vergoede ziektekosten (zelfzorgmiddelen), maar die worden enigszins gedempt door iets lagere uitgaven aan verzekeringen en vervoer.

c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 en 5 jaar)

Het eenoudergezin met 2 jongere kinderen heeft voldoende bestedingsruimte om naast alle uitgaven uit het basispakket ook alle uitgaven uit het pakket voor sociale participatie te kunnen doen.

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 en 16 jaar)

Ook het eenoudergezin met kinderen van 14 en 16 jaar kan zowel het basispakket als de kosten voor sociale participatie bekostigen. De bestedingsruimte per maand is duidelijk lager dan bij het eenoudergezin met jongere kinderen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere kosten voor onderwijs, voeding en vervoer.

De hogere uitgaven van oudere kinderen worden enigszins gecompenseerd door iets hogere landelijke toeslagen (kinderbijslag en kindgebonden budget).

e. Paar zonder kinderen

Het paar zonder kinderen heeft op bijstandsniveau een bestedingsruimte van 15 euro. Dit is lager dan het saldo van alleenstaande ouders, die ook kosten van kinderen hebben. Een belangrijke oorzaak van de lagere bestedingsruimte ligt in het feit dat een paar de kosten van twee volwassenen moet dragen, zoals de kosten van de zorgverzekering, kleding en voeding. Deze kosten worden niet volledig gecompenseerd door de hogere bijstandsnorm voor een paar, ten opzichte van de norm voor een alleenstaande (ouder).

f. Paar met 2 jonge kinderen (3 en 5 jaar)

Het paar met twee jonge kinderen heeft op geen van de onderzochte inkomensniveaus te maken met een tekort. Met alleen een bijstandsuitkering is er een bestedingsruimte van 48 euro per maand, dit loopt op naar 283 euro op 130 procent van de geldende bijstandsnorm.

g. Paar met 2 oudere kinderen (14 en 18 jaar)

Het paar met twee oudere kinderen kan op bijstandsniveau de maandbegroting niet rondkrijgen. Nadat alle basisuitgaven en de uitgaven voor sociale participatie zijn gedaan,

resteert er een negatief saldo van 89 euro. Ook bij het hogere inkomen is er geen of nauwelijks bestedingsruimte.

Bij dit huishoudens gaan we ervan uit dat de studiefinanciering van een thuiswonende mbo-student volledig wordt opgeteld bij het gezinsinkomen. Omdat we niet uitgaan van een opgebouwde schuld, rekenen we niet met een extra studielening. Deze is mogelijk wel nodig. Dit betekent dan dat er een schuld wordt opgebouwd tijdens de schooltijd. En als de jongere een deel van zijn of haar inkomsten gebruikt voor uitgaven die niet in de huishoudbegroting zijn opgenomen zal de bestedingsruimte van dit huishouden lager uitvallen.

Zonder deze DUO-bedragen zouden het inkomen van de ouders, de toeslagen en de gemeentelijke vergoedingen niet voldoende zijn om de hogere uitgaven die oudere kinderen met zich meebrengen, aan onder meer onderwijs, voeding en kleding te betalen.

4.3 Huishoudens met een zorgvraag

Tabel 2. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand van huishoudens met een zorgvraag

h. Alleenstaande met zorgvraag			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 103	€ 11	€ 136	€ 44
110%	€ 138	€ 46	€ 171	€ 79
120%	€ 148	€ 46 ↓		
130%	€ 238	€ 136		

i. Alleenstaande oudere met zorgvraag			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 313	€ 221		
110%	€ 336	€ 244		
120%	€ 352	€ 251		
130%	€ 439	€ 337		

h. Alleenstaande met chronische ziekte of beperking

De alleenstaande met een chronische ziekte of beperking heeft op bijstandsniveau net geen tekort. De bestedingsruimte is 11 euro per maand. Dat maakt dit huishouden erg kwetsbaar. Als er sprake is van hogere meerkosten in verband met de zorgvraag, dan zal dit al snel leiden tot een tekort.

De lage bestedingsruimte tot en met 120 procent wordt veroorzaakt door de zorgkosten, te weten de extra voedingskosten, vervoerskosten, de eigen betalingen voor medicijnen en attentiekosten. Deze worden ten dele ondersteund door de gemeentelijke regelingen. Zonder zorgkosten heeft een alleenstaande een positiever saldo.

Bij een inkomen van 120 procent is het saldo gelijk met 110 procent en bij 130 procent is het saldo hoger. Een paar regelingen voor deze doelgroep lopen door tot het inkomen niet hoger dan 110 procent andere lopen door tot en met 130 procent.

i. Alleenstaande met chronische ziekte of beperking

De alleenstaande oudere met een zorgvraag heeft minder bestedingsruimte dan de alleenstaande oudere zonder zorgvraag. Toch zijn er geen tekorten zichtbaar en is er

voldoende bestedingsruimte. Bij alleen een AOW-uitkering zonder aanvullend pensioen, resteert er 221 euro per maand. Dit loopt op naar 337 euro per maand bij 130 procent.

4.4 Armoedeval: uitstroomval en doorstroomval

In de gemeente Zwolle zien we bij geen enkel huishoudens een *uitstroomval* als er vanuit een uitkering inkomen uit werk is (100 procent naar 110 procent). Bij alle onderzochte huishoudens neemt de bestedingsruimte toe met het inkomen. Het hogere inkomen is voldoende om de extra kosten en de afbouw van landelijke regelingen op te vangen.

Een zogenaamde *doorstroomval* zien we bij twee typen huishoudens. Bij het paar met jonge kinderen zien we dat op het inkomen van 120 procent van de bijstandsnorm. Deze huishoudens geen recht meer op de Kindregeling van de gemeente Zwolle. Het hoger inkomen bij 120 procent is niet voldoende om de kosten van school en sociale participatie op te vangen. Bij de alleenstaande onder de AOW-leeftijd met zorgvraag zien we ook een doorstroomval bij 120 procent. De extra kosten aan bijvoorbeeld maaltijdvoorziening, waar de huishoudens met zorgvraag gebruik van maken, worden vanaf dat inkomen niet meer vanuit de Individuele bijzondere bijstand vergoed. Het hogere inkomen gecombineerd met deze extra kosten zorgt er niet voor dat het saldo tussen 110 en 120 procent toeneemt.

4.5 Huishoudens met langdurig een laag inkomen

Huishoudens in de gemeente Zwolle die drie jaar of langer van een inkomen moeten leven dat niet hoger is dan 110 procent van de geldende bijstandsnorm, komen in aanmerking voor de Individuele inkomenstoeslag (IIT). De hoogte van de toeslag hangt af van het huishoudtype.

In tabel 1 staan in de laatste 2 kolommen de saldi van de inkomsten min de uitgaven uitgewerkt waarbij ook rekening is gehouden met de IIT. De IIT kan een extra armoedeval veroorzaken: een huishouden met recht op IIT kan een hogere bestedingsruimte hebben dan een huishouden op een hoger inkomensniveau, zonder recht op IIT.

In de gemeente Zwolle doet dit verschijnsel zich niet voor. De huishoudens met het inkomen boven 110 procent van de bijstandsnorm hebben genoeg inkomen om het niet meer recht hebben op IIT te kunnen opvangen. Het verschil in saldo tussen het inkomen op 110 procent van de norm inclusief IIT en een inkomen op 120 procent van de norm, zonder IIT is voldoende om geen armoedeval te veroorzaken.

4.6 Zonder gebruik van gemeentelijke minimaregelingen

In dit onderzoek is apart berekend wat de situatie is van huishoudens als ze geen gebruik maken van de volgende gemeentelijke minimaregelingen: Jeugdfonds Sport Zwolle, de Kindregeling, de Zorgkostenregeling, het Participatiefonds, de IIT en de Energietoeslag. Dan zijn er veel meer huishoudens te zien die te maken krijgen met tekorten. In de tabel op de volgende pagina is dat zichtbaar gemaakt. Hier is bijvoorbeeld te zien dat het paar met oudere kinderen de basisuitgaven niet kan bekostigen op bijstandsniveau.

Voor de huishoudens met zorgvraag is dit niet gedaan omdat de vergoedingen samenhangen met de meerkosten en daarmee zijn verrekend.

Tabel 3. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand van huishoudens zonder gemeentelijk minimabeleid

a. Alleenstaande				inclusief inkomenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	39	€ -62	€	39	€ -62	
110%	€	75	€ -27	€	75	€ -27	
120%	€	152	€ 50				
130%	€	242	€ 140				

b. Alleenstaande oudere				inclusief inkomenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	255	€ 153				
110%	€	278	€ 176				
120%	€	362	€ 260				
130%	€	449	€ 347				

c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)				inclusief inkomenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	308	€ 113	€	308	€ 113	
110%	€	341	€ 146	€	341	€ 146	
120%	€	414	€ 219				
130%	€	487	€ 292				

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)				inclusief inkomenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	91	€ -134	€	91	€ -134	
110%	€	134	€ -91	€	134	€ -91	
120%	€	185	€ -40				
130%	€	295	€ 69				

e. Paar zonder kinderen				inclusief inkomenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	52	€ -112	€	52	€ -112	
110%	€	106	€ -58	€	106	€ -58	
120%	€	239	€ 75				
130%	€	341	€ 177				

f. Paar met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)				inclusief inkomenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	144	€ -113	€	144	€ -113	
110%	€	212	€ -45	€	212	€ -45	
120%	€	261	€ 4				
130%	€	318	€ 61				

g. Paar met 2 oudere kinderen (14 & 18 jaar)				inclusief inkomenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	-20	€ -297	€	-20	€ -297	
110%	€	70	€ -207	€	70	€ -207	
120%	€	162	€ -125				
130%	€	191	€ -96				

4.7 Beleidsveranderingen ten opzichte van 2018

In vergelijking tot het vorige onderzoek (2018) zijn een aantal gemeentelijke regelingen veranderd. Van de in deze MER doorberekende regelingen, geldt dat voor:

1. de Individuele inkomenstoeslag waarvan de bedragen zijn veranderd;
2. het Participatiefonds, waarbij de leeftijdsgrens is veranderd van volwassenen tot en met de AOW leeftijd naar volwassen tot de AOW leeftijd;
3. de gemeentelijke Scholierenregeling en de Kindregeling (vergoeding voor schoolkosten, sociale activiteiten en kunst en cultuur) die werd uitgevoerd door stichting Meedoen Zwolle, zijn per 1 januari 2021 ondergebracht in een nieuwe gemeentelijke regeling. Dit is de Kindregeling van de gemeente Zwolle. Deze wordt uitgevoerd door het Kindloket van de gemeente Zwolle. Vergoeding van kosten vindt grotendeels plaats na inlevering van de rekening, waar dit bij de scholierenregeling niet het geval was (er werd een forfaitaire vergoeding verstrekt).
4. de Collectie zorgverzekering wordt per 1 januari 2022 niet meer aangeboden.
5. Per 1 januari 2022 is de Tegemoetkoming voor chronisch zieken en mensen met een beperking, vervangen door de Zorgkostenregeling, bestaande uit een tegemoetkoming in het wettelijk verplicht eigen risico en een vergoeding hoge zorgkosten voor chronisch zieken en mensen met een beperking.

Het effect van de wijzigingen is zichtbaar op verschillende niveaus. Financieel is door de aanpassing van de IIT (1) het saldo van de huishoudtypen die daarop recht hebben dichter bij elkaar komen te liggen. Alle huishoudens zijn er op vooruit gegaan ten opzichte van 2018, ook de alleenstaande ouders waarvoor de IIT lager is bijgesteld. Deze huishoudens zijn er iets minder op vooruit gegaan dan de andere huishoudtypen.

De aanpassing van het Participatiefonds (2) levert iets minder ruimte op voor sociale participatie voor de huishoudens vanaf de AOW leeftijd. Deze huishoudens hebben echter voldoende bestedingsruimte om deze uitgaven te kunnen betalen. Ook zonder de ondersteuning uit het Participatiefonds.

De huishoudens met kinderen hebben met de huidige Kindregelingen (3) evenveel ondersteuning. Het deel van de ondersteuning dat ze krijgen op aanvraag zonder dat daartegen facturen of bonnen hoeven te staan is kleiner geworden ten opzichte van de oude regeling. Deze huishoudens moeten nu meer verantwoorden. Dit maakt het gebruik van de regeling minder makkelijk waardoor mogelijk het niet-gebruik zal toenemen. De huishoudens met kinderen met een laag inkomen zijn voor hun financiële positie sterk afhankelijk van de gemeentelijke inkomensondersteuning. Het niet-gebruik moet dan ook zoveel mogelijk worden voorkomen.

Daarnaast geeft een grotere deel vrij te besteden voor de betreffende huishoudens ook meer het gevoel van uit te gaan van vertrouwen. Waardoor ook voor het andere deel van de regeling of andere regelingen het gebruik ook kan toenemen. Ook dit vertrouwen draagt bij aan het voorkomen van niet-gebruik.

Bij het verdwijnen van de mogelijkheid om gebruik te maken van een Zorgverzekering-gemeentepolis is een financiële effect niet inzichtelijk te maken. De kosten van de premie waren ongeveer even hoog als de premie van een gemiddelde verzekering, echter de vergoedingen waren uitgebreider. Deze zijn niet allemaal door te rekenen in de minimale begrotingen in deze MER. Positief is de vergoeding van het verplicht eigen risico tot maximaal 240 euro. Hiermee wordt voorkomen dat mensen zorg gaan meiden vanwege de kosten. Iets dat we afgelopen jaren steeds vaker zagen.

(<https://www.patientenfederatie.nl/dit-doen-wij/onderzoeken/betalen-voor-zorg>)

De Zorgkostenvergoeding van 180 euro per jaar is een welkom bedrag voor de huishoudens meteen laag inkomen die te maken hebben met de extra onvermijdbare uitgaven aan zorg. We zien dat door de zorgkosten de ruimte op de begroting bij deze huishoudens minder groot is dan als ze geen zorgkosten zouden hebben. Een deel wordt via de verzekering of de Wmo vergoed, en ander deel van de kosten is extra voor hen. Om niet in de financiële problemen te komen is deze ondersteuning noodzakelijk.

De bestedingsruimte in 2018 van de onderzochte huishoudens in Zwolle verschilt op onderdelen tot die van 2022. Zo worden de bedragen van de verschillende uitgavenposten jaarlijks geactualiseerd. Per post kan dat andere kosten opleveren. Daarnaast gaat het Nibud jaarlijks na of de invulling van het basispakket aan uitgaven nog aansluit bij de praktijk. Jaarlijks voeren we (kleine) wijzigingen. En is de opbouw van de begrotingen wat veranderd. Waar we voorheen spraken over 'basispakket' en 'restpakket' is er nu een basispakket en een pakket voor sociale participatie. De werkgerelateerde uitgaven, waar huishoudens mee te maken krijgen als ze gaan werken (bij een inkomen boven bijstandsniveau) zijn nu onderdeel van het basispakket, terwijl die eerder in het restpakket vielen. Ook de kosten van een huisdier en zakgeld voor de kinderen vielen in het restpakket. Beide bedragen worden vanaf 2019 niet meer in de begroting opgenomen. Wat betreft zakgeld: ouders kunnen hiervoor kiezen maar kunnen ook stimuleren dat hun kind een bijbaantje gaat zoeken om zelf wat geld te verdienen.

In zijn algemeenheid hebben alle huishoudens meer bestedingsruimte ten opzichte van 2018. Ook als de Energietoeslag, die mogelijk alleen in 2022 wordt toegekend, niet wordt meegenomen in deze berekeningen, zien we een toename van bestedingsruimte bij alle onderzochte huishoudens.

5 Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk beschrijft, naar aanleiding van de resultaten in de vorige hoofdstukken, de conclusies. Daarnaast worden er verschillende adviezen gegeven voor de aanpassing van regelingen in het kader van het minimabeleid van de gemeente Zwolle.

5.1 Conclusies

Welke huishoudens zijn kwetsbaar?

In de gemeente Zwolle zijn er meerdere minimaregelingen voor de **huishoudens met (oudere) kinderen**. Hiermee is rekening gehouden in de begrotingen. Wanneer we deze regelingen buiten beschouwing laten zien we wel behoorlijke tekorten ontstaan (zie paragraaf 4.6 van dit rapport). Dat maakt deze huishoudens kwetsbaar in die zin dat als ze niet gebruik maken van de regelingen of om één of andere reden toch geen recht hebben, ze te maken kunnen krijgen met deze maandelijkse tekorten.

Voor alle huishoudens geldt het effect van de hoge inflatiecijfers. Zo zijn de kosten van voeding nu al sterk gestegen. Als deze blijven stijgen zal elk huishouden hiermee te maken krijgen en zullen **met name de grotere huishoudens** die verschillen negatiever ervaren. Dit geldt ook voor de kosten van energie waarvoor de energietoeslag ter ondersteuning geldt. Deze wordt eenmalig uitgekeerd. Blijven de energiekosten hoog dat zal het huishouden hiervan het volgende jaar de gevolgen zien op de begroting.

Het paar met oudere kinderen met een **thuiswonende 18 jarige mbo-student** heeft te maken met een tekort op bijstandsniveau. De extra inkomsten van DUO wegen niet op tegen de extra kosten die de studie met zich meebrengt. Wanneer er wordt gerekend met een lening zullen deze tekorten niet optreden, de student start haar of zijn financiële carrière met een schuld en is daarmee financieel kwetsbaar.

Alle andere onderzochte huishoudens in de gemeente Zwolle hebben te maken met een positieve bestedingsruimte. Daarbij geldt wel dat ze **alle** regelingen waarom ze recht hebben moeten aanvragen, ze heel goed met geld moeten kunnen omgaan en ze geen onvermijdbare uitgaven hebben andere dan de zorguitgaven!

Welke huishoudens kennen armoedevallen?

In dit onderzoek is er een doorstroomval te zien bij het paar met jonge kinderen en de alleenstaande met zorgvraag bij het inkomen op 120 procent van de bijstandsnorm. Voor de situatie met jonge kinderen geldt dat het Jeugdfonds Sport Zwolle en de Kindregeling gebruikt kan worden tot het inkomen niet hoger dan 110 procent van de bijstandsnorm. En voor het huishouden met zorgvraag wordt de maaltijdvoorziening, waarbij we bij huishoudens met een zorgvraag uitgaan, vergoedt volgens de Individuele bijzondere bijstand tot de toetsnorm van 110 procent van de bijstandsnorm.

Een groot deel van de andere minimaregelingen in de gemeente Zwolle lopen door tot en met het inkomen van 130 procent van de bijstandsnorm. Voor de rechthebbende huishoudens zien we hierdoor duidelijke voordelen in de bestedingsruimte. Zonder de regelingen is hun saldo veelal negatief. Wat het effect is bij het inkomen op bijvoorbeeld 135 procent van de bijstandsnorm is niet duidelijk. De huishoudens hebben geen recht meer op de gemeentelijke regelingen waardoor de kosten hoger worden. Daar staat

tegenover dat de inkomsten maar deels toenemen vanwege de afbouw van de landelijke toeslagen. Voor het ene huishoudtypen zal dit meer effect hebben dan het andere. Zo komt een alleenstaande ouder op 130 procent van de bijstandsnorm nog in aanmerking voor volledige huur- en zorgtoeslag en het paar niet.

5.2 Aanbevelingen

Verminder niet-gebruik regelingen

In de gemeente Zwolle kunnen alleen de paren met de 18 jarige mbo-student op bijstandsniveau de begroting niet rond krijgen. Alle andere onderzochte huishoudtypen kunnen op papier de maandbegroting wel rond krijgen. Zonder gemeentelijke ondersteuning zou dit niet altijd lukken.

Hierbij moet de gemeente het volgende goed in het oog houden. In de berekeningen is ervan uitgegaan dat alle aanspraken op landelijke en gemeentelijke regelingen zijn aangevraagd en ontvangen. Dat is echter niet voor ieder huishouden een vanzelfsprekendheid⁵. De gemeente Zwolle kan het gebruik van minimaregelingen stimuleren door hieraan publiciteit te geven en de toegang tot deze regelingen te vereenvoudigen.

Ook voorlichting door intermediairs is vaak doeltreffend. Het is daarbij belangrijk dat de intermediairs bekend zijn met alle regelingen die de gemeente Zwolle te bieden heeft (naast de landelijke regelingen) en dat zij ook continu op de hoogte worden gebracht van veranderingen in inkomensondersteunende maatregelen. Hetzelfde geldt voor de vrijwilligers die worden ingezet bij thuisadministratie en bij beginnende schulden. Ook zij moeten bekend zijn met het volledige pakket.

Stimuleer goed financieel beheer

Om rond te kunnen komen van een minimuminkomen is een goed financieel beheer van het huishouden noodzakelijk. Men reserveert om zo nodig grote uitgaven te kunnen doen voor de vervanging van inboedel. We gaan ervan uit dat het huishouden niet leent, zodat er niet nog extra kosten van rente en aflossing bijkomen. Veel Huishoudens die van een minimuminkomen moeten rondkomen weten vaak goed te budgetteren. Ze zijn afhankelijk van een laag inkomen en hebben vaste uitgaven. Ze plannen, kijken regelmatig op hun rekening en hebben overzicht. Dit geldt echter niet voor alle huishoudens. Zeker die met een (onverwachte) inkomensdaling te maken hebben vanwege een levensgebeurtenis als een scheiding of werkloosheid. Uitgaven moeten worden aangepast wat niet altijd eenvoudig is. Voor deze huishoudens is het aan te bevelen cursussen of budgetbegeleiding te organiseren. Het Nibud, en ook andere (lokale) organisaties, hebben hiervoor een uitgebreid aanbod.

Help energielasten verlagen

De afgelopen maanden zijn de energielasten sterk gestegen. Het is te verwachten dat de energieprijzen voorlopig hoog zullen blijven. Het kabinet heeft de energietoeslag in het leven geroepen en aangegeven dat de gevolgen voor huishoudens gedempt zullen gaan worden en wil de btw op energie (aardgas, elektriciteit en stadsverwarming) vanaf 1 juli dit jaar voor een halfjaar verlagen van 21 procent naar 9 procent.

⁵ Zie bijvoorbeeld Tempelman, C., Houkes, A. Prins, J. (2011). Niet-gebruik inkomensondersteunende maatregelen, Amsterdam: SEO. Te downloaden op www.overheid.nl

Bij het verstrekken van de Energietoeslag adviseert het Nibud ten minste aan te sluiten bij de door het ministerie van SZW en VNG opgestelde richtlijn met betrekking tot de doelgroep en het uit te keren bedrag.⁶

Omdat de gemeente de Energietoeslag maar voor een deel ambtshalve kan verstrekken is het belangrijk de huishoudens waarvoor dit niet geldt deze zo veel mogelijk actief te benaderen, bijvoorbeeld via intermediairs, en door in overleg te gaan met het IB, de SVB en UWV over uitwisseling van gegevens. Ook is het raadzaam om in een zo vroeg mogelijk stadium de afdeling communicatie te betrekken en een communicatieplan te maken.

Verder worden de stijgende energieprijzen in het kader van de bijzondere bijstand aangemerkt als "bijzondere omstandigheden". Dit betekent dat gemeenten alle aanvragen op dit vlak in behandeling moeten nemen en zo nodig ook in compensatie moeten voorzien. Het Nibud adviseert de gemeente om hier rekening mee te houden, omdat het aantal aanvragen flink kan oplopen.

Voorkom dat huishoudens gezondheidszorg gaan mijden

Het verzekeren tegen zorgkosten is voor iedereen wettelijk verplicht. Daarom bieden sommige gemeenten inwoners met een laag inkomen een collectieve zorgverzekering aan. Deze mogelijkheid bood Zwolle ook, dit is niet meer mogelijk. Als alternatief komen huishoudens in de gemeente Zwolle met een inkomen van maximaal 130 procent van de geldende bijstandsnorm, in aanmerking voor een tegemoetkoming in de kosten voor het verplicht eigen risico van de zorgverzekering ter hoogte van maximaal 240 euro en 180 euro per jaar voor inwoners die te maken hebben met een chronische ziekte of beperking, beide per kalenderjaar. Het Nibud beoordeelt dit als positief omdat hiermee voorkomen kan worden dat huishoudens zorg gaan mijden vanwege de kosten die hieraan verbonden zijn.

Verstrek een vergoeding voor de kosten van woon-werkverkeer

Bij huishoudens met een inkomen hebben van 110 procent van de bijstandsnorm of meer gaan we in dit onderzoek uit van inkomen uit werk. Een (parttime) baan die extra (vervoers)kosten met zich mee kan brengen. In de praktijk kan het voorkomen dat deze kosten door de werkgever vergoed worden, of dat het huishouden deze kosten niet of minder heeft (als gevolg van bijvoorbeeld lagere reiskosten/werk in de buurt), maar in de begrotingen nemen wij deze kosten wel mee.

Het Nibud adviseert de gemeente een vergoeding te verstrekken voor vervoerskosten of andere werkgerelateerde kosten, als dit niet door de werkgever wordt aangeboden. Zeker nu de kosten van benzine en diesel sterk zijn gestegen zal dit meer op de begroting van deze huishoudens drukken. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van Individuele bijzondere bijstand, net zolang totdat het inkomen hoog genoeg is om de extra kosten zelf te betalen⁷. Op deze manier vallen de extra vervoerskosten voor de uitstroomer naar werk weg, waardoor werken nog aantrekkelijker wordt.

⁶ Zie hiervoor: <https://www.stimulansz.nl/wp-content/uploads/2022/03/Handreiking-Energietoeslag-Stimulansz-15-03-2022.pdf>

⁷ Gemeente Barnveld bijvoorbeeld biedt de mogelijkheden om deze reiskosten vergoed te krijgen door een beroep te doen op de algemene bepaling voor reiskosten (artikel 28). Dit artikel bepaalt dat individuele bijzondere bijstand kan worden verstrekt als de bestemming is gelegen buiten de gemeente.

Overweeg een ongedeeld budget

Een van de sterkste punten van het minimabeleid van de gemeente Zwolle zijn de Kindregeling en het Participatiefonds. Via deze regelingen kunnen diverse kosten vergoed worden. Om huishoudens wat flexibeler te maken, zou de gemeente kunnen werken met een ongedeeld budget voor zowel schoolkosten als kosten voor maatschappelijke participatie. In een dergelijke situatie zijn huishoudens vrij in de keuze in welke mate zij de tegemoetkoming willen besteden aan schoolkosten en in welke mate aan sport- en culturele activiteiten. Dit geldt ook voor de twee vergoedingen met een maximum van 60 euro via het Participatiefonds.

Behalve dat een ongedeeld budget de bestedingsvrijheid vergroot, kan dit ook het niet-gebruik tegengaan. Een teveel aan verschillende losse regelingen kan het voor inwoners onoverzichtelijk maken, met als ongewenst effect dat een groep huishoudens onterecht geen gebruik maakt van de mogelijkheden die er zijn. Daarnaast geeft een grotere deel vrij te besteden budget, voor de betreffende huishoudens ook meer het gevoel van vertrouwen uit te gaan. Wat een verkleinend effect kan hebben op het niet-gebruik van andere regelingen.

Houd rekening met jongeren tussen 18 en 21 jaar

Het Jeugdsport Fonds Zwolle en de Kindregeling kennen beiden een leeftijdsgrens van 18 jaar. Thuiswonende volwassenen jongeren met bijvoorbeeld alleen de DUO-financiering, die wel te maken hebben met hoge schoolkosten, komen hiervoor niet in aanmerking. Willen ze een ruimere DUO-financiering dan moeten ze een lening afsluiten. Deze jongeren starten met een schuld terwijl ze nog wel thuis wonen en hun inkomen wordt toegevoegd aan het huishoudinkomen. Daarnaast is bekend dat deze groep soms geen gebruik maakt van de zorgtoeslag of de belastingteruggave⁸. Inkomsten waarop ze recht hebben en vaak nodig is om rond te komen. Dit maakt ze tot een groep die met een slechte start hun financiële carrière begint. Het Nibud raadt aan de gemeentelijke regelingen af te stemmen op deze jongeren en bestaande regelingen bij hen goed onder de aandacht brengen te brengen.

Werken loont

Dat paren met kinderen ten opzichte van eenoudergezinnen iets meer moeite hebben om de maandbegroting rond te krijgen ziet het Nibud ook bij andere gemeenten en het blijkt ook uit onze landelijke koopkrachtberekeningen. Inzetten op de begeleiding naar werk van tenminste één van beide partners lijkt de eerste stap op weg uit de armoede. Bovendien blijkt een klein baantje van de andere partner veel meer op te leveren dan alleen het maandelijks bruto inkomen: fiscaal houdt een stel meer over als beide partners parttime werken dan als één persoon fulltime werkt.⁹

Maak een gedegen afweging tussen een goed uitvoerbaar minimabeleid en het voorkómen van een armoedeval

Zoals hierboven is aangegeven zet de gemeente Zwolle sterk in op de ondersteuning van kinderen: er zijn verschillende Kindregelingen, waarmee onder andere schoolgerelateerde kosten en kosten voor sport en cultuur vergoed kunnen worden. Het Nibud beoordeelt dit als zeer positief.

Alle Kindregelingen voor kinderen vanaf 12 jaar kennen een inkomensgrens van 130 procent. Het saldo van de inkomsten en uitgaven op 135 procent kan bij de genoemde

⁸ <https://www.nibud.nl/onderzoekrapporten/nibud-mbo-onderzoek-2021/>

⁹ Zie hiervoor de WerkZorgberekenaar: <https://www.nibud.nl/beroepsmatig/werkzorgberekenaar-helpt-keuze-meer-minder-werken/>

huishoudtypen lager liggen dan bij 130 procent. Bij paren wordt dit overigens niet alleen veroorzaakt door het wegvallen van het recht op gemeentelijke regelingen, maar ook door de afbouw van landelijke toeslagen. Door regelingen getrapt af te bouwen kan armoedeval voorkómen worden. Echter, een dergelijke constructie is voor de uitvoering veel ingewikkelder en voor inwoners niet altijd gemakkelijk te begrijpen. Dit laatste kan leiden tot niet-gebruik, wat als gevolg kan hebben dat huishoudens de begroting niet (meer) rond krijgen. Dit kan als een groter probleem worden beschouwd dan de lagere bestedingsruimte op 135 procent (ten opzichte van 130 procent van de bijstandsnorm).

Bijlage 1 Verantwoording uitgaven

Het Nibud gebruikt diverse bronnen voor de referentiecijfers. Hieronder volgt een korte verantwoording van keuzes en bronnen uitgesplitst naar het basispakket en de uitgaven voor sociale participatie. De bedragen in de begrotingen zijn de bedragen voor het jaar 2021.

De uitgavenpakketten worden in overleg met andere organisaties regelmatig aangepast. De prijzen van de pakketten worden elk jaar herijkt en zo nodig aangepast.

Basispakket

Huur

Er is gerekend met een huur van 633 euro voor een- en tweepersoonshuishoudens en 678 euro voor meerpersoonshuishoudens. (Deze bedragen zijn in overleg met gemeente vastgesteld.)

Energie & water

Dit is 90 procent van de prijs van gemiddeld verbruik naar huishoudtype. Voor huishoudens vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd geldt hierop een opslag van 10 procent. Daarbij hanteert het Nibud de prijs van het gemiddelde verbruik.

Lokale lasten

Dit zijn de gemeentelijke- en waterschapshellingen verminderd met de eventuele kwijschelding.

Telefoon, televisie en internet

Deze bedragen zijn gebaseerd op het bellen met een mobiele telefoon met een sim-only abonnement voor 100 tot 150 belminuten per maand met een databundel tot maximaal 500 MB, een basisabonnement voor internet en een basis digitaal televisie abonnement. We gaan er van uit dat iedereen in het huishouden van 12 jaar en ouder een eigen mobiele telefoon heeft.

Zorgverzekeringen

Dit betreft de nominale premie van de basis- en aanvullende verzekering inclusief een tandartsverzekering. Voor de basisverzekering wordt uitgegaan van een naturaverzekering.

Overige verzekeringen

Dit betreft een aansprakelijkheidsverzekering, een inboedelverzekering en voor volwassenen in huishoudens onder de pensioengerechtigde leeftijd een uitvaartverzekering.

Onderwijs

Deze bedragen zijn gebaseerd op onderzoek van SEO, zoals gepubliceerd in de Schoolkostenmonitor 2018-2019. Het betreffen onder andere de vrijwillige ouderbijdrage, leermiddelen en gereedschappen, ICT-benodigdheden en kosten voor extra schoolactiviteiten.

Kinderopvang

Dit zijn de kosten inclusief de landelijke vergoeding die wordt gegeven. Voor een alleenstaande ouder gaan we ervan uit dat er op bijstandsniveau gebruik wordt gemaakt van een dagdeel per week peuteropvang. Bij een hoger inkomen gaan we uit van 20 of 30 uur per week kinderopvang. Voor paren gaan we op elk inkomensniveau uit van een dagdeel per week peuteropvang. Hiervoor wordt een inkomensafhankelijke bijdrage gerekend.

Vervoerskosten

Voor ieder lid van het huishouden zijn dit de kosten van een fiets en de kosten voor stads- en streekvervoer met de bus. Hierbij is uitgegaan van een beperkte hoeveelheid vervoer per maand. Voor huishoudens met zorgkosten zijn de kosten van een fiets niet meegerekend maar gelden de kosten voor het collectieve vervoer (belbus).

Uitgaven in verband met het verkrijgen of behouden van werk

We houden rekening met werkgerelateerde kosten (vervoer, representatieve kleding) bij de huishoudens onder de AOW-leeftijd. Hiervoor gaan we uit van een vast bedrag.

Kleding en schoenen

Deze bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor kleding. Het gaat hierbij net als bij alle andere uitgavenposten om een goedkoop pakket met nieuwe artikelen. De bedragen zijn gebaseerd op de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Inboedel en onderhoud

Bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor inboedel en onderhoud gecombineerd met de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en eigen onderzoek.

Zelfzorgmiddelen

In het basispakket zitten kosten die elk huishouden heeft. Deze kosten betreffen de huisapotheek met pleisters, aspirines e.d. Voor AOW-gerechtigden is een hoger bedrag opgenomen dan voor jongere huishoudens.

Voeding

De bedragen zijn gebaseerd op de aanbevolen hoeveelheden voor een gezonde voeding van het Voedingscentrum en de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Was- en schoonmaakmiddelen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Persoonlijke verzorging

Er is uitgegaan van een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Diversen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon voor diverse uitgaven gebaseerd op Nibud-onderzoek.

Pakket voor sociale participatie

Het bedrag dat overblijft nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, is bestemd voor vrije bestedingen, waaronder sociale participatie.

Als voorbeeld heeft het Nibud in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. De uitgavenposten waar rekening mee is gehouden staan hieronder weergegeven evenals de richtbedragen voor deze uitgavenposten. Het gaat hierbij om een voorbeeld van een invulling van activiteiten. Bij vakanties/uitgaan kan ook gedacht worden aan andere activiteiten zoals het bezoeken van een museum of zwembad.

Uitgaven aan sociale participatie, bedrag per maand

	€
Contributies en abonnementen	
per kind 4 tot 12 jaar	12,50
per persoon vanaf 12 jaar	18,50
per huishouden	2,50
Bezoek ontvangen	
per persoon	9,50
per huishouden	12,50
Op bezoek gaan	
per persoon	6,50
Vakantie/uitgaan	
per persoon	19,00
per huishouden	25,00
Vervoer	
per kind 4 tot 12 jaar	2,50
per persoon vanaf 12 jaar	8,00

Bron: Hoff et al, SCP/Nibud, 2009, berekeningen Nibud, 2022

Bijlage 2 Begrotingen

In de tabellen zijn de begrotingen van de verschillende voorbeeldhuishoudens opgenomen. Bovenaan staan de inkomsten en daaronder de uitgaven aan het basispakket en aan sociale participatie. Het basispakket is verdeeld in vaste lasten, reserveringsuitgaven en huishoudelijke uitgaven. In de begrotingen zijn landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen van de gemeente verwerkt. De uitgavenposten waar lokale tegemoetkomingen tegenover staan zijn aangeduid. De bedragen worden weergegeven in hele euro's, waardoor optellingen een euro te laag of te hoog kunnen lijken.

a. Alleenstaande				
	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1092	1201	1310	1419
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	328	328	328	309
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	1531	1640	1749	1839
VASTE LASTEN				
huur	633	633	633	633
energie	75	75	75	75
water	9	9	9	9
gemeentelijke heffingen	0 •	1 •	25	25
waterschapsheffingen	0 •	6 •	14	14
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64
zorgverzekering	162	162	162	162
overige verzekeringen	22	22	22	22
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	17	17	17	17
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
totaal vaste lasten	984	1058	1090	1090
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	54	54	54	54
inboedel	65	65	65	65
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	20	20	20	20
eigen risico zorgverzekering	12 ••	12 ••	12 ••	12
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	176	176	176	176
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	216	216	216	216
was- en schoonmaakmiddelen	5	5	5	5
persoonlijke verzorging	19	19	19	19
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	244	244	244	244
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1405	1478	1510	1510
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	126	161	239	329
SOCIALE PARTICIPATIE	92 ••	92 ••	102	102
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	34	69	137	227

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven
• Verminderd met de kwietschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

b. Alleenstaande oudere				
	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1311	1334	1456	1577
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	330	330	330	297
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	1752	1775	1897	1985
VASTE LASTEN				
huur	633	633	633	633
energie	91	91	91	91
water	10	10	10	10
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	23 •	25
waterschapsheffingen	0 •	0 •	14	14
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64
zorgverzekering	162	162	162	162
overige verzekeringen	12	12	12	12
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	15	15	15	15
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	989	989	1026	1028
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	54	54	54	54
inboedel	65	65	65	65
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	22	22	22	22
eigen risico zorgverzekering	12 ••	12 ••	12 ••	12
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	179	179	179	179
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	216	216	216	216
was- en schoonmaakmiddelen	5	5	5	5
persoonlijke verzorging	18	18	18	18
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	243	243	243	243
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1410	1410	1448	1449
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	342	365	449	536
SOCIALE PARTICIPATIE	92 ••	92 ••	102	102
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	250	273	347	434

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven
• Verminderd met de kwijschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)				
	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1092	1132	1232	1331
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	357	357	357	357
kinderbijslag	153	153	153	153
kindgebonden budget	467	467	467	467
kinderopvangtoeslag	0	707	1061	1061
voorlopige aanslag	0	69	78	88
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2180	2996	3459	3568
VASTE LASTEN				
huur	678	678	678	678
energie	164	164	164	164
water	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	4 •	33
waterschapsheffingen	0 •	0 •	18 •	24
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64
zorgverzekering	162	162	162	162
overige verzekeringen	27	27	27	27
onderwijs	0 ••	0 ••	10	10
kinderopvang	20	737	1105	1105
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	27	27	27	27
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
totaal vaste lasten	1161	1944	2344	2380
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	107 ••	107 ••	111	111
inboedel	82	82	82	82
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	20	20	20	20
eigen risico zorgverzekering	12 ••	12 ••	12 ••	12
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	246	246	250	250
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	303	303	303	303
was- en schoonmaakmiddelen	8	8	8	8
persoonlijke verzorging	43	43	43	43
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	10	10	10	10
totaal huishoudelijke uitgaven	364	364	364	364
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1771	2554	2958	2994
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	409	442	501	574
SOCIALE PARTICIPATIE	166 ••	166 ••	195	195
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	243	276	306	379

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven
• Verminderd met de kwietschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1092	1201	1310	1419
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	357	357	357	357
kinderbijslag	219	219	219	219
kindgebonden budget	525	525	525	525
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2304	2413	2522	2631
VASTE LASTEN				
huur	678	678	678	678
energie	164	164	164	164
water	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	33	33
waterschapshoeffingen	0 •	0 •	24	24
telefoon, televisie, internet	72	72	72	72
zorgverzekering	162	162	162	162
overige verzekeringen	27	27	27	27
onderwijs	24 ••	24 ••	24 ••	24 ••
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	52	52	52	52
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
totaal vaste lasten	1198	1265	1323	1323
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	137 ••	137 ••	137 ••	137 ••
inboedel	91	91	91	91
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	35	35	35	35
eigen risico zorgverzekering	12 ••	12 ••	12 ••	12 ••
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	299	299	299	299
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	471	471	471	471
was- en schoonmaakmiddelen	8	8	8	8
persoonlijke verzorging	56	56	56	56
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	10	10	10	10
totaal huishoudelijke uitgaven	545	545	545	545
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	2042	2109	2167	2167
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	261	304	355	465
SOCIALE PARTICIPATIE	177 ••	177 ••	187 ••	187 ••
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	84	127	168	278

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven
• Verminderd met de kwietschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

e. Paar zonder kinderen	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1560	1716	1871	2027
zorgtoeslag	212	212	211	190
huurtoeslag	328	328	328	295
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2100	2256	2410	2512
VASTE LASTEN				
huur	633	633	633	633
energie	105	105	105	105
water	14	14	14	14
gemeentelijke heffingen	0 •	11 •	33	33
waterschapsheffingen	0 •	24	24	24
telefoon, televisie, internet	74	74	74	74
zorgverzekering	324	324	324	324
overige verzekeringen	35	35	35	35
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	6	6	6	6
vervoer	35	35	35	35
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
totaal vaste lasten	1225	1327	1349	1349
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	109	109	109	109
inboedel	77	77	77	77
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	38	38	38	38
eigen risico zorgverzekering	24 ••	24 ••	24 ••	24
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	272	272	272	272
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	393	393	393	393
was- en schoonmaakmiddelen	6	6	6	6
persoonlijke verzorging	37	37	37	37
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	7	7	7	7
totaal huishoudelijke uitgaven	444	444	444	444
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1941	2043	2065	2065
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	159	213	345	447
SOCIALE PARTICIPATIE	144 ••	144 ••	164	164
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	15	69	182	284

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven
• Verminderd met de kwietschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

f. Paar met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)				
	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1560	1716	1871	2027
zorgtoeslag	212	212	184	148
huurtoeslag	357	357	314	251
kinderbijslag	153	153	153	153
kindgebonden budget	193	193	193	193
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2475	2631	2715	2772
VASTE LASTEN				
huur	678	678	678	678
energie	181	181	181	181
water	20	20	20	20
gemeentelijke heffingen	0 •	4 •	33	33
waterschapsheffingen	0 •	18 •	24	24
telefoon, televisie, internet	74	74	74	74
zorgverzekering	324	324	324	324
overige verzekeringen	38	38	38	38
onderwijs	0 ••	0 ••	10	10
kinderopvang	20	20	20	20
contributies en abonnementen	6	6	6	6
vervoer	44	44	44	44
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
totaal vaste lasten	1385	1473	1520	1520
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	155 ••	155 ••	159	159
inboedel	96	96	96	96
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	38	38	38	38
eigen risico zorgverzekering	24 ••	24 ••	24 ••	24 ••
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	338	338	342	342
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	403	403	403	403
was- en schoonmaakmiddelen	9	9	9	9
persoonlijke verzorging	62	62	62	62
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	13	13	13	13
totaal huishoudelijke uitgaven	486	486	486	486
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	2209	2297	2348	2348
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	265	333	368	424
SOCIALE PARTICIPATIE	218 ••	218 ••	257	257
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	48	116	111	168

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven
• Verminderd met de kwijschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

g. Paar met 2 oudere kinderen (14 & 18 jaar)

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	2011	2167	2322	2478
zorgtoeslag	323	323	317	296
huurtoeslag	357	357	314	251
kinderbijslag	109	109	109	109
kindgebonden budget	122	122	122	122
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2922	3078	3184	3256
VASTE LASTEN				
huur	678	678	678	678
energie	181	181	181	181
water	20	20	20	20
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	2 •	33
waterschapsheffingen	0 •	0 •	12 •	24
telefoon, televisie, internet	82	82	82	82
zorgverzekering	487	487	487	487
overige verzekeringen	38	38	38	38
onderwijs	175 ••	175 ••	175 ••	175 ••
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	6	6	6	6
vervoer	60	60	60	60
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
totaal vaste lasten	1727	1794	1808	1851
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	189 ••	189 ••	189 ••	189 ••
inboedel	105	105	105	105
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	45	45	45	45
eigen risico zorgverzekering	36 ••	36 ••	36 ••	36 ••
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	400	400	400	400
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	550	550	550	550
was- en schoonmaakmiddelen	9	9	9	9
persoonlijke verzorging	75	75	75	75
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	13	13	13	13
totaal huishoudelijke uitgaven	646	646	646	646
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	2773	2839	2854	2897
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	149	238	331	359
SOCIALE PARTICIPATIE	238 ••	238 ••	268 ••	268 ••
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	-89	0	63	92

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwietschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

h. Alleenstaande met zorgvraag	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1092	1201	1310	1419
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	328	328	328	309
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	30	30	30	29
forfaitaire vergoeding	15	15	15	15
totaal inkomsten	1576	1685	1794	1883
VASTE LASTEN				
huur	633	633	633	633
energie	75	75	75	75
water	9	9	9	9
gemeentelijke heffingen	0 •	1 •	25	25
waterschapsheffingen	0 •	6 •	14	14
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64
zorgverzekering	162	162	162	162
overige verzekeringen	22	22	22	22
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	19	19	19	19
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
totaal vaste lasten	986	1060	1092	1092
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	54	54	54	54
inboedel	65	65	65	65
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	12 ••	12 ••	12 ••	12 ••
eigen bijdragen/betalen zorg	67 ••	67 ••	67 ••	67 ••
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	234	234	234	234
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	216 ••	216 ••	283 ••	283 ••
was- en schoonmaakmiddelen	14 ••	14 ••	14 ••	14 ••
persoonlijke verzorging	19	19	19	19
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	253	253	320	320
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1473	1547	1646	1646
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	103	138	148	238
SOCIALE PARTICIPATIE	92 ••	92 ••	102	102
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	11	46	46	136

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven
• Verminderd met de kwijschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

i. Alleenstaande oudere met zorgvraag	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1311	1334	1456	1577
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	330	330	330	297
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	26	26	25	25
forfaitaire vergoeding	15	15	15	15
totaal inkomsten	1793	1816	1937	2025
VASTE LASTEN				
huur	633	633	633	633
energie	91	91	91	91
water	10	10	10	10
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	23 •	25
waterschapsheffingen	0 •	0 •	14	14
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64
zorgverzekering	162	162	162	162
overige verzekeringen	12	12	12	12
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	19	19	19	19
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	993	993	1031	1032
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	54	54	54	54
inboedel	65	65	65	65
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	12 ••	12 ••	12 ••	12 ••
eigen bijdragen/betalen zorg	67 ••	67 ••	67 ••	67 ••
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	234	234	234	234
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	216 ••	216 ••	283 ••	283 ••
was- en schoonmaakmiddelen	14 ••	14 ••	14 ••	14 ••
persoonlijke verzorging	19	19	19	19
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	253	253	320	320
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1480	1480	1584	1586
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	313	336	352	439
SOCIALE PARTICIPATIE	92 ••	92 ••	102	102
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	221	244	251	337

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven
• Verminderd met de kwijschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

Bijlage 3 Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven

Toelichting bij de tabel:

- De eerste kolommen (zwart) geven het netto inkomen weer en het verschil in netto inkomen tussen drie opeenvolgende inkomensniveaus.
- De volgende drie kolommen (blauw) hebben betrekking op het saldo na invulling van de noodzakelijke uitgaven in het basispakket. Hierbij is ook het verschil in het saldo tussen drie opeenvolgende inkomensniveaus weergegeven. En het verschil in saldo op 110, 120 en 130 procent ten opzichte van het saldo op bijstandsniveau.
- De laatste drie kolommen (groen) hebben betrekking op het saldo na invulling van de uitgaven uit het basispakket en het pakket voor sociale participatie. Ook hier zijn de verschillen weergegeven.
- Een negatief saldo op de maandbegroting is in rood weergegeven.
- Indien een hoger inkomen leidt tot lager saldo (de zogenoemde armoedeval) dan is dit bij het betreffende inkomensniveau aangegeven met een rood pijltje:

inkomen				na basispakket			na basispakket en participatie		
%	netto inkomen	toename netto inkomen	toename t.o.v. 100%	verschil met voorgaande inkomens- categorie			verschil met voorgaande inkomens- categorie		
				saldo		verschil met 100%	saldo		verschil met 100%
a. Alleenstaande									
100%	€ 1.531			€ 126			€ 34		
110%	€ 1.640	€ 109	€ 109	€ 161	€ 35	€ 35	€ 69	€ 35	€ 35
120%	€ 1.749	€ 109	€ 218	€ 239	€ 77	€ 113	€ 137	€ 67	€ 103
130%	€ 1.839	€ 90	€ 309	€ 329	€ 90	€ 203	€ 227	€ 90	€ 193
b. Alleenstaande oudere									
100%	€ 1.752			€ 342			€ 250		
110%	€ 1.775	€ 23	€ 23	€ 365	€ 23	€ 23	€ 273	€ 23	€ 23
120%	€ 1.897	€ 121	€ 145	€ 449	€ 84	€ 107	€ 347	€ 74	€ 97
130%	€ 1.985	€ 88	€ 233	€ 536	€ 87	€ 194	€ 434	€ 87	€ 184
c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)									
100%	€ 2.180			€ 409			€ 243		
110%	€ 2.996	€ 816	€ 816	€ 442	€ 33	€ 33	€ 276	€ 33	€ 33
120%	€ 3.459	€ 463	€ 1.279	€ 501	€ 58	€ 91	€ 306	€ 29	€ 62
130%	€ 3.568	€ 109	€ 1.388	€ 574	€ 73	€ 165	€ 379	€ 73	€ 135
d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)									
100%	€ 2.304			€ 261			€ 84		
110%	€ 2.413	€ 109	€ 109	€ 304	€ 43	€ 43	€ 127	€ 43	€ 43
120%	€ 2.522	€ 109	€ 218	€ 355	€ 52	€ 94	€ 168	€ 42	€ 84
130%	€ 2.631	€ 109	€ 328	€ 465	€ 109	€ 203	€ 278	€ 109	€ 193
e. Paar zonder kinderen									
100%	€ 2.100			€ 159			€ 15		
110%	€ 2.256	€ 156	€ 156	€ 213	€ 54	€ 54	€ 69	€ 54	€ 54
120%	€ 2.410	€ 155	€ 311	€ 345	€ 133	€ 187	€ 182	€ 113	€ 167
130%	€ 2.512	€ 102	€ 413	€ 447	€ 102	€ 289	€ 284	€ 102	€ 269
f. Paar met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)									
100%	€ 2.475			€ 265			€ 48		
110%	€ 2.631	€ 156	€ 156	€ 333	€ 68	€ 68	€ 116	€ 68	€ 68
120%	€ 2.715	€ 85	€ 241	€ 368	€ 34	€ 102	€ 111	↓ € -5	€ 63
130%	€ 2.772	€ 57	€ 298	€ 424	€ 57	€ 159	€ 168	€ 57	€ 120
g. Paar met 2 oudere kinderen (14 & 18 jaar)									
100%	€ 2.922			€ 149			€ -89		
110%	€ 3.078	€ 156	€ 156	€ 238	€ 89	€ 89	€ 0	€ 89	€ 89
120%	€ 3.184	€ 107	€ 263	€ 331	€ 93	€ 182	€ 63	€ 63	€ 152
130%	€ 3.256	€ 72	€ 335	€ 359	€ 29	€ 211	€ 92	€ 29	€ 181
h. Alleenstaande met zorgvraag									
100%	€ 1.576			€ 103			€ 11		
110%	€ 1.685	€ 109	€ 109	€ 138	€ 35	€ 35	€ 46	€ 35	€ 35
120%	€ 1.794	€ 108	€ 218	€ 215	€ 77	€ 112	€ 113	€ 67	€ 102
130%	€ 1.883	€ 89	€ 307	€ 304	€ 89	€ 201	€ 202	€ 89	€ 191
i. Alleenstaande oudere met zorgvraag									
100%	€ 1.793			€ 313			€ 221		
110%	€ 1.816	€ 23	€ 23	€ 336	€ 23	€ 23	€ 244	€ 23	€ 23
120%	€ 1.937	€ 121	€ 144	€ 419	€ 83	€ 107	€ 317	€ 73	€ 97
130%	€ 2.025	€ 88	€ 232	€ 506	€ 86	€ 193	€ 404	€ 86	€ 183